

Gode job

ANBEFALINGER TIL REGERINGEN FOR AT STYRKE DANMARK SOM PRODUKTIONS LAND

MAJ 2015

Produktionspanelet

FORORD

Produktion er en uvurderlig økonomisk drivkraft for det danske samfund og en forudsætning for nogle af landets mest værdiskabende job og dermed opretholdelsen af velfærdsstaten. Erkendelsen af, at viden, udvikling og produktion hænger tæt sammen, har været med til at bremse den negative udvikling, som har været kendetegnende for dansk produktion siden 00'erne. Med de rette ambitioner kan vi tage skridtet videre og sikre en positiv udvikling, men det kræver et langt sejt træk. Der skal fra politisk side sættes ind for at stimulere investeringer, udvikle kompetencer og sænke produktionsvirksomhedernes omkostninger.

Produktionspanelet blev nedsat af regeringen i oktober 2014 for at udarbejde ideer og anbefalinger til, hvordan Danmarks udvikling som attraktivt produktionsland kan styrkes. Regeringen har tidligere nedsat en række vækstteam inden for større erhvervsområder, hvor Danmark har international konkurrencekraft, og arbejdet i de forskellige vækstteam har bl.a. vist, at avanceret produktion spiller en vigtig rolle for Danmarks konkurrenceevne. I forlængelse af de forskellige vækstteam har Produktionspanelet derfor valgt mere bredt at fokusere på muligheder og udfordringer for produktion i Danmark.

Produktionspanelet fremlægger seks anbefalinger og en række konkrete forslag til, hvordan produktionserhvervene kan fremtidssikres til gavn for det danske samfund. Det er anbefalinger, som Produktionspanelet vurderer vil medvirke til at ruste virksomhederne til at skabe vækst og arbejdspladser i Danmark.

I løbet af processen har Produktionspanelet modtaget en lang række forslag og input til arbejdet. Der er bl.a. blevet afholdt et indledende dialogmøde med en bred kreds af interessenter og afholdt en international konference om fremtidens produktion med deltagelse af beslutningstagere, virksomhedsledere og organisationer fra ind- og udland. Produktionspanelet har således set på et bredt felt af mulige forslag til initiativer, og det har været nødvendigt at prioritere for at finde de anbefalinger, som panelet vurderer vil have den største betydning for vilkårene for produktion i Danmark.

Anbefalingerne henvender sig i første ombæring til politikerne. Men vi håber samtidigt, at fokus på de gode job i produktionsvirksomhederne får flere unge gjort interesseret i at gå denne vej. Det er der brug for.

Den globale konkurrence bliver stadigt hårdere, og der er brug for en offensiv indsats, hvis Danmark fortsat skal være et attraktivt sted at drive produktionsvirksomhed. Det er ikke slut med denne rapport. Der er behov for en fortsat og vedholdende indsats. Vi skal have høje ambitioner for produktion i Danmark og sammen kan vi skabe øget vækst og gode job.

Niels B. Christiansen

Formand for Produktionspanelet

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD.....	1
1. VISION.....	3
2. SAMMENFATNING.....	4
3. PRODUKTIONS BETYDNING FOR DANMARK.....	8
4. ATTRAKTIVT AT INVESTERE I DANMARK.....	12
5. UDVIKLING OG KONKURRENCEDYGTIG PRODUKTION.....	18
6. DYGTIGE MEDARBEJDERE.....	26
BILAG: OPFØLGNING PÅ INDIKATORER FOR PRODUKTION.....	31

1. VISION

Efter årtiers fald viser produktionens andel af dansk økonomi tegn på at stige. De ansvarlige overenskomster og styrket lønkonkurrenceevne samt det politiske fokus på reformer, uddannelse og omkostninger har medvirket til at forbedre vilkårene for produktionsvirksomhederne. Med nye teknologiske muligheder og med øget anvendelse af robotter i samspil med dygtige medarbejdere har vi mulighed for at sætte barren højere og dermed være endnu mere ambitiøse.

Moderne produktionsvirksomheder og produktionsjob har stor indtjeningskraft. Produktiviteten, eksporten og i sidste ende grundlaget for Danmark som et velstående samfund vil derfor blive styrket, hvis vi er gode til at gribe de nye muligheder. Vores vision er, at produktionens rolle i dansk økonomi styrkes, så produktionens andel af den samlede værditilvækst øges yderligere og – vigtigst – så samspillet mellem produktion, forskning, udvikling og service giver grobund for gode job i Danmark.

Det handler om langt mere end produktionsjob i traditionel forstand. Udvikling af nye produkter sker ofte i et nært samspil med produktionen, og hovedparten af de private investeringer i forskning og udvikling i Danmark forestås af industrivirksomheder. At have et produkt at sælge giver også billet til at sælge højtspecialiseret service og rådgivning om helhedsløsninger. Endelig skaber produktion i Danmark afledte job i virksomheder, der leverer rådgivning og service til produktionsvirksomhederne.

Men vi står på en brændende platform: Enten griber vi de nye muligheder, ellers sker det – som så ofte før under bedre konjunkturer – at vi taber konkurrenceevne, og de gode fremtidsrettede job flytter væk fra Danmark. Produktionspanelet anbefaler at sætte følgende sigtelinjer for at styrke incitamenterne og gøre det muligt at have konkurrencedygtig produktion i Danmark:

- Vi skal sikre, at det fortsat er *attraktivt at investere i Danmark*.
- Vi skal sikre gode vilkår for *udvikling og konkurrencedygtig produktion*.
- Vi skal sikre flere *dygtige medarbejdere* til produktion.

2. SAMMENFATNING

Produktion har en indtjeningskraft, som er vigtig for hele samfundet. Derfor er det vigtigt, at Danmark er et attraktivt produktionsland. Vi har gennem de senere år set små positive tegn, men vi er langt fra i mål. Der er behov for en fortsat og vedholdende indsats, hvis vi for alvor skal lykkes med at vende udviklingen og styrke Danmark som produktionsland også på længere sigt.

Produktionen står for en stor del af Danmarks produktivitetsvækst, eksport samt investeringer i forskning, udvikling og innovation. Og produktion i Danmark skaber vellønnede og gode job, der er meget værdifulde for samfundet. Det er job både i selve produktionen og i de udviklings- og servicefunktioner, som er tæt knyttet til produktion. Der er også mange afledte job inden for bl.a. byggeri, transport og andre private serviceerhverv. For hvert nyt job, der skabes i en produktionsvirksomhed, skabes der yderligere et nyt job inden for disse erhverv.

Danmark har mange styrker som produktionsland, bl.a. en fleksibel og innovativ arbejdsstyrke samt høje investeringer i forskning og udvikling. Innovation og produktion hænger uløseligt sammen i mange produktionsvirksomheder. Et godt samspil mellem produktion, forskning og innovation bidrager til, at danske virksomheder kan udvikle produkter og løsninger af høj kvalitet, som kan eksporteres til kunder på de store markeder i fx Tyskland, USA og Asien.

Meget produktion er i dag langt fra de forestillinger, vi traditionelt har om produktion og produktionsforhold. Ofte vil folk tænke på store maskiner, metal, der slår gnister og mænd i kedeldragter eller læderforklæder. I dag er produktion meget andet, og eksperter i Danmark og resten af verden peger på, at vi netop nu står på grænsen til en ny industriel revolution, som især er drevet af udviklingen inden for ny produktionsteknologi, avancerede materialer, automatisering og digitalisering.

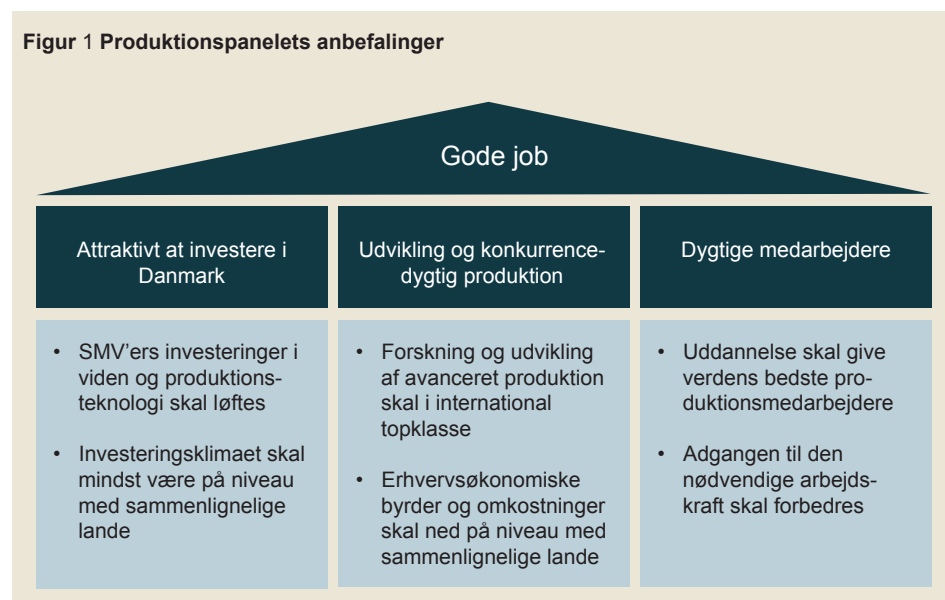
De nye teknologier er med til at ændre måden, hvorpå produktion foregår. Den rutineprægede og tunge del af produktionsprocesserne er i høj grad overtaget af avancerede maskiner og højteknologisk udstyr i et tæt samspil med industrioperatøren, som styrer og overvåger processerne. I fx medicinalindustrien, hvor produktionen er højautomatiseret, kan en industrioperatør opnå en lige så stor løncheck som en kemiingeniør. I fx fødevarerindustrien har højt specialiserede medarbejdere implementeret systemer, som ved brug af kameraer, sensorer, lys og bearbejdning af data har gjort det muligt, at man på en fabrik kan sortere og pakke 180.000 æg i timen. Evnen til at udnytte nye teknologier og udvikle samspillet mellem mennesker og robotter er afgørende, hvis Danmark også fremover skal være et konkurrencedygtigt produktionsland.

Gennem en længere periode og frem til 2010 skete der et markant fald i antallet af produktionsjob i Danmark. Særligt op gennem 00'erne tog faldet til, og vi oplevede i Danmark en større tilbagegang i antallet af produktionsjob end vores nabolande. Efter årtiers tilbagegang i dansk produktion ser det ud til, at kurven er ved at knække. Mange virksomheder har i årene efter krisens start i 2008 sat ekstra fokus på produktivetsforbedringer og derigennem styrket konkurrenceevnen. Samtidig har de senere års forbedring af lønkonkurrenceevnen, reformer af arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet samt lettelser af en række skatter og afgifter bidraget til at styrke vilkårene for produktion i Danmark.

Vi står dog stadig over for væsentlige udfordringer, som vi bør fastholde fokus på for at styrke Danmark som produktionsland og derigennem for alvor vende den negative udvikling.

- *Mangel på investeringer:* Produktionserhvervenes investeringer i Danmark har efter krisen været faldende – også mere end i andre lande. Det skyldes primært konjunkturd udviklingen, men lave investeringer i udviklingen af nye produkter og mere effektive processer betyder i sidste ende, at danske virksomheder mister konkurrencekraft. Det er derfor vigtigt at styrke incitamenterne for investeringer, der understøtter avanceret produktion i Danmark. Det gælder ikke mindst for SMV'er.
- *Styrket forskning og udvikling af avanceret produktion samt et konkurrencedygtigt omkostningsniveau:* Udviklingen af konkurrencedygtig produktion i Danmark er afhængig af et styrket samspil mellem produktion, forskning og innovation samt spredning af ny teknologi. Hvis Danmark skal være blandt de førende inden for innovativ og avanceret produktion, så er det vigtigt, at det samlede omkostningsniveau for drift, etablering, hjemtagelse eller udvidelse af produktion i Danmark er på et konkurrencedygtigt niveau.
- *Flere dygtige produktionsmedarbejdere:* Virksomhederne skal have adgang til dygtige medarbejdere og videnmiljøer inden for produktion. Det er en væsentlig udfordring, at for få unge i Danmark finder job i en produktionsvirksomhed. Flere unge skal lære om produktion i folkeskolen og tage en erhvervsuddannelse, og flere med en videregående uddannelse, særligt inden for teknik og relevante fag inden for naturvidenskab og sundhedsvidenskab, skal ud i produktionsvirksomhederne. Det er vigtigt med en mere målrettet indsats for at undgå flaskehalse og mangel på kvalificeret arbejdskraft til produktionsvirksomhederne.

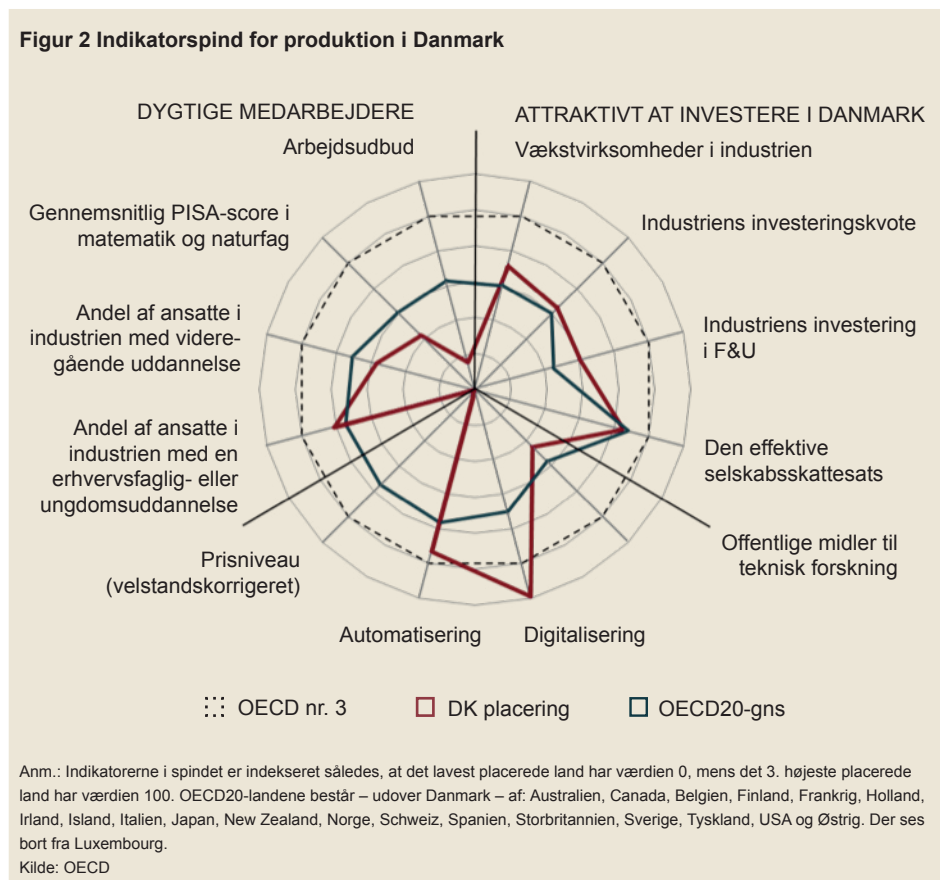
På dette grundlag har Produktionspanelet udarbejdet seks anbefalinger rettet mod at forbedre rammevilkårene for de danske produktionsvirksomheder til gavn for vækst og beskæftigelse i Danmark, jf. figur 1.

Trods de senere års forbedrede lønkonkurrenceevne og reformindsats kræver det fortsat et vedholdende træk at holde sig konkurrencedygtig i en skarp global konkurrence. Vi kommer hurtigt til at sætte de gode tendenser over styr, hvis formen ikke konstant holdes ved lige - også når det lysner i dansk økonomi. Fra regeringens side bør man sikre, at

der løbende holdes øje med udviklingen af vilkårene for produktion i Danmark, sådan at der også på længere sigt og under en højkonjunktur er fokus på vilkårene for produktion i Danmark. Nedsættelse af fx en vismand for produktion, som løbende tager temperaturen på vilkårene for produktion i Danmark og kan komme med forslag til forbedringer, vil kunne bidrage til at sikre et vedholdende fokus.

I figur 2 sammenlignes Danmark på 12 indikatorer med de 20 rigeste OECD-lande. Den røde streg angiver Danmarks placering. Den mørkegrå streg viser et simpelt gennemsnit af OECDs 20 rigeste lande. Figuren viser bl.a., at Danmark er højt placeret, når det gælder digitalisering, automatisering, og lavt placeret når det gælder omkostninger (målt ved prisniveauet) og arbejdsudbud, mens den effektive selskabsskat og industriens investeringer er omtrent på OECD20-gennemsnittet.

Vi skal være ambitiøse for produktion i Danmark, men vi kan ikke være verdens bedste på alle felter. Inden for fx forskning og udvikling samt uddannelsesområdet bør Danmark være blandt de førende lande. Samtidigt er det vigtigt, at vi på andre områder, herunder i forhold til investeringsklimaet og det generelle omkostningsniveau, ikke sækker bagefter andre sammenlignelige lande.

På denne baggrund har Produktionspanelet en række konkrete forslag, som fremgår af tabel 1 og som bliver yderligere beskrevet i afsnit 4, 5 og 6. Til nogle af forslagene skal der fra politisk side findes væsentlig finansiering, for at de kan gennemføres, men de vil medvirke til at opretholde en stærk produktionsbase i Danmark. Det er denne base, der skal generere højproduktive job i industrien og andre sektorer og derigennem bidrage til, at vi kan fastholde vores høje velstand og velfærd.

Tabel 1. Oversigt over produktionspanelets anbefalinger og konkrete forslag

ATTRAKTIVT AT INVESTERE I DANMARK
<ul style="list-style-type: none"> • SMV'ers investeringer i viden og produktionsteknologi skal løftes
<ul style="list-style-type: none"> – Ekstrafradrag for små og mellemstore virksomheders investeringer i forskning og udvikling samt bedre adgang til at fremføre underskud – Bedre adgang til finansiering af produktionsvirksomheders vækst samt eksport af systemløsninger – Lavere og ensartet kapital- og aktieindkomstbeskatning – Bedre rådgivning og hjælp til SMV'er om udvikling, vækst og eksport gennem ændret fokus i de offentlige erhvervsfremmetilbud
<ul style="list-style-type: none"> • Investeringsklimaet skal mindst være på niveau med sammenlignelige lande
<ul style="list-style-type: none"> – Afskrivningsreglerne for maskiner og IT-udstyr skal fremme investeringer i avanceret produktion – Ved etablering, hjemtagning og udvidelser af produktionsanlæg skal der ses fleksibelt på virksomhedernes særlige behov fx i forhold til infrastruktur, uddannelse mv. – Fortsat konkurrencedygtig selskabsskat
UDVIKLING OG KONKURRENCEDYGTIG PRODUKTION
<ul style="list-style-type: none"> • Forskning og udvikling af avanceret produktion skal i international topklasse
<ul style="list-style-type: none"> – Virksomhederne skal have adgang til styrkede forskningsmiljøer via øgede offentlige investeringer i teknisk forskning samt erhvervsrettet naturvidenskab og sundhedsvidenskab – Markant øget indsats for udbredelse af produktionsteknologi, materialer, automatisering og digitalisering, herunder gennem MADE samt videreførelse af Markedsmodningsfonden og Danmarks Innovationsfond – En samlet strategi for tiltrækning af private forsknings- og udviklingsinvesteringer og videnmiljøer til Danmark
<ul style="list-style-type: none"> • Erhvervsøkonomiske byrder og omkostninger skal ned på niveau med sammenlignelige lande
<ul style="list-style-type: none"> – Omlægning af PSO-systemet til mindre forvridende skatter – Styrket konkurrence for byggeri og serviceydelser og derigennem lavere omkostninger for produktionsvirksomheder – Fortsatte lettelser af de administrative og erhvervsøkonomiske byrder – Bedre rammer for produktion i miljø- og planreguleringen
DYGTIGE MEDARBEJDERE
<ul style="list-style-type: none"> • Uddannelse skal give verdens bedste produktionsmedarbejdere
<ul style="list-style-type: none"> – Flere faglærte til industrien via flere praktikpladser og skærpet prioritering af voksen- og efteruddannelsesmidler mv. til produktionserhvervene – Nyt teknisk udstyr på erhvervsskolerne, som giver grundlag for tidssvarende læring om teknologi og avanceret produktion – Flere med en videregående uddannelse inden for teknik, naturvidenskab og sundhedsvidenskab, som giver jobmuligheder inden for avanceret produktion – Øget fokus på produktion, teknologi og naturvidenskab i folkeskolen
<ul style="list-style-type: none"> • Adgangen til den nødvendige arbejdskraft skal forbedres
<ul style="list-style-type: none"> – Forebyggelse af flaskehalse på arbejdsmarkedet – Bedre rammer for rekruttering af højt kvalificeret eller specialiseret udenlandsk arbejdskraft

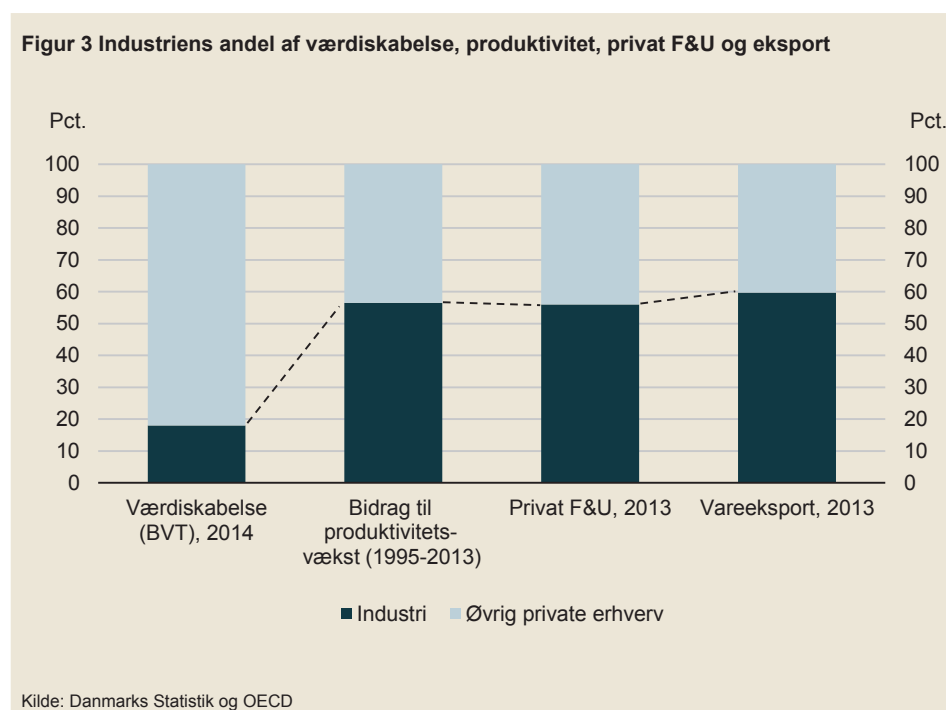
En vismand for produktion eller en anden lignende instans bør løbende holde øje med udviklingen af vilkårene for produktion i Danmark og fx komme med forslag til forbedringer, blandt andet ved på relevante indikatorer at sammenligne Danmark med udvalgte andre lande

3. PRODUKTIONS BETYDNING FOR DANMARK

Produktionsvirksomheder er en markant drivkraft i den samlede danske økonomi og har stor betydning for Danmarks velstand og innovationskraft. Produktionserhvervene udgør i dag kun knap 14 pct. af den samlede økonomi, men står for over halvdelen af den private sektors produktivitetsvækst, forskning og udvikling samt eksport, jf. figur 3.

Selvom Danmark generelt har været udfordret af en lav produktivitetsvækst de seneste to årtier, så gælder dette ikke for produktionsvirksomhederne, som har været med til at trække den samlede produktivitetsvækst i positiv retning.

Produktivitetsvækst er den primære drivkraft bag vedvarende vækst i økonomien. Det er en høj produktivitet, som sikrer vellønnende job, og produktivitetsvækst bidrager til øget købekraft for alle befolkningsgrupper, eftersom lønstigninger i den private sektor vil smitte af på de offentlige lønninger og via satsregulering også øge købekraften for personer på overførselsindkomst. Virkningen på de offentlige finanser er derimod omtrent upåvirket eftersom både indtægter og udgifter stiger i samme takt ved øget produktivitet. Således bidrager øget produktivitet i den private sektor til at øge velstanden i samfundet.

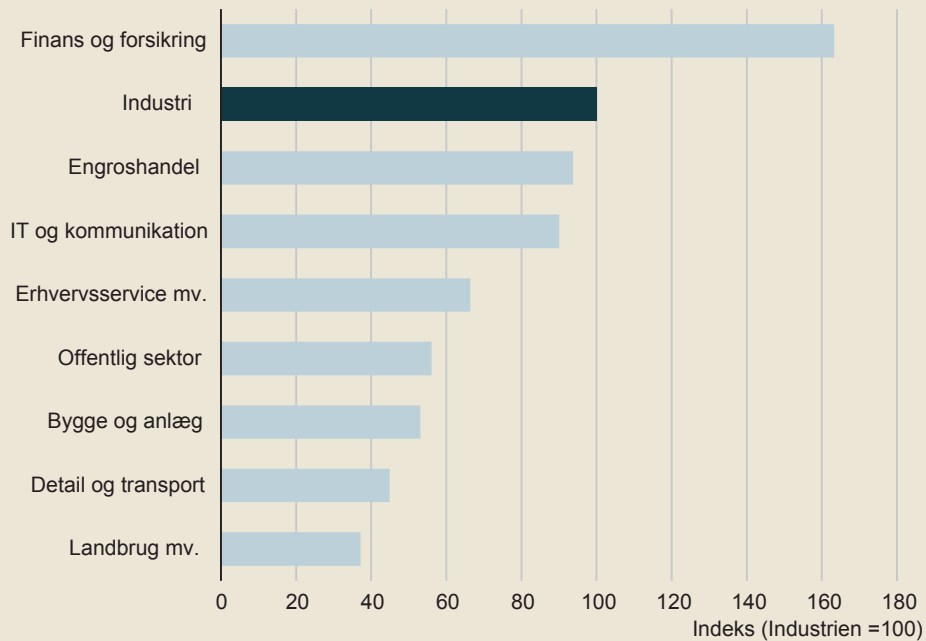

Højproduktive job i industrien

Sektorer med høj produktivitet har typisk også de vellønnede job. Industrien er blandt de mest produktive sektorer i dansk økonomi, jf. figur 4. Derfor har produktionsvirksomhederne attraktive job.

En del af industriens høje værditilvækst pr. beskæftigede skal naturligvis også ses i sammenhæng med et større kapitalapparat, som skal 'aflønnes'.

Figur 4 Produktivetsniveau i 2014

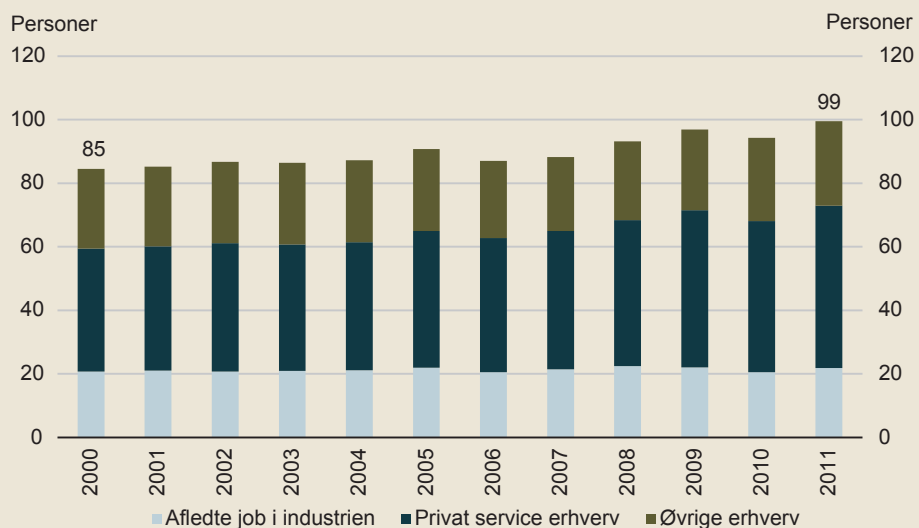

Anm.: Produktivetsniveauet er opgjort som bruttoværditilvækst i løbende priser per beskæftiget.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Produktion skaber job i andre dele af erhvervslivet

Produktion skaber også vellønnede job inden for forskning og udvikling, vidensservice, marketing, logistik mv. Siden slutningen af 90'erne har der været en stigende integration mellem industrien og den private service sektor. I 2009 blev der skabt ca. 85 job i afledte erhverv for hvert 100 job i industrien – i dag skabes der 100 job, jf. figur 5. Det er en stigning på 18 pct., der er sket i samme periode, som industrien har styrket sin produktivitet markant.

Figur 5 Udviklingen i afledte job som følge af 100 ekstra job i industrien

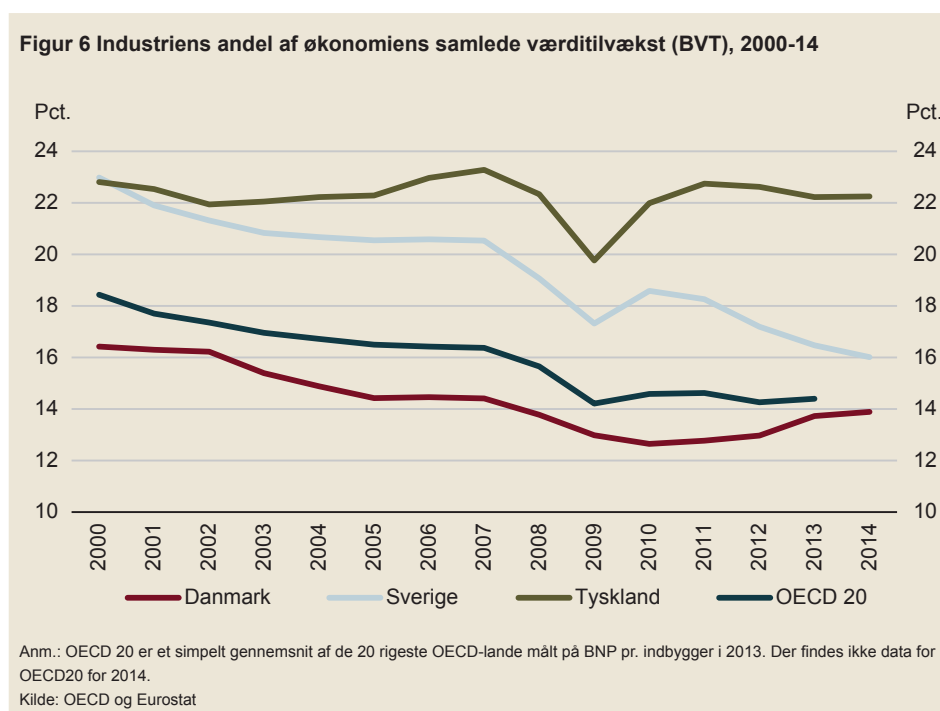
Anm.: Afledte job er beregnet vha. af en simpel input-output model. Der er tale om en sammenhæng, der gælder på kort sigt. På lang sigt er beskæftigelsen bestemt af arbejdsudbuddet og arbejdsmarkedets strukturer.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Det kraftige fald i produktionserhvervenes andel af økonomien ser ud til at være stoppet

Fra 2000 til 2010 faldt industriens andel af den samlede værditilvækst (BVT) fra 16,5 pct. af BVT til 12,5 pct., jf. figur 6. I samme periode faldt industribeskæftigelsen med næsten 110.000 personer i Danmark svarende til en fjerdedel af den samlede beskæftigelse i produktionsvirksomhederne. Det var et kraftigere fald end i vores nabolande og en fortsættelse af den negative udvikling, som vi så i 1980'erne og 90'erne.

Siden 2010 har produktionens andel af dansk økonomi stabiliseret sig og viser nu tegn på at stige, således at den i dag udgør knap 14 pct. af BVT. I samme periode er der sket et fald i Sverige, mens Tyskland efter en kraftig stigning i dag er tilbage på samme niveau, som landet lå på op gennem 00'erne og frem til krisen. Ser man på de 20 rigeste OECD-lande, så har industriens andel af økonomiens værditilvækst ligget relativt stabilt. Danmark ligger stadig under OECD20-gennemsnittet, men gabet mellem Danmark og OECD 20 er indsnævret på det seneste.

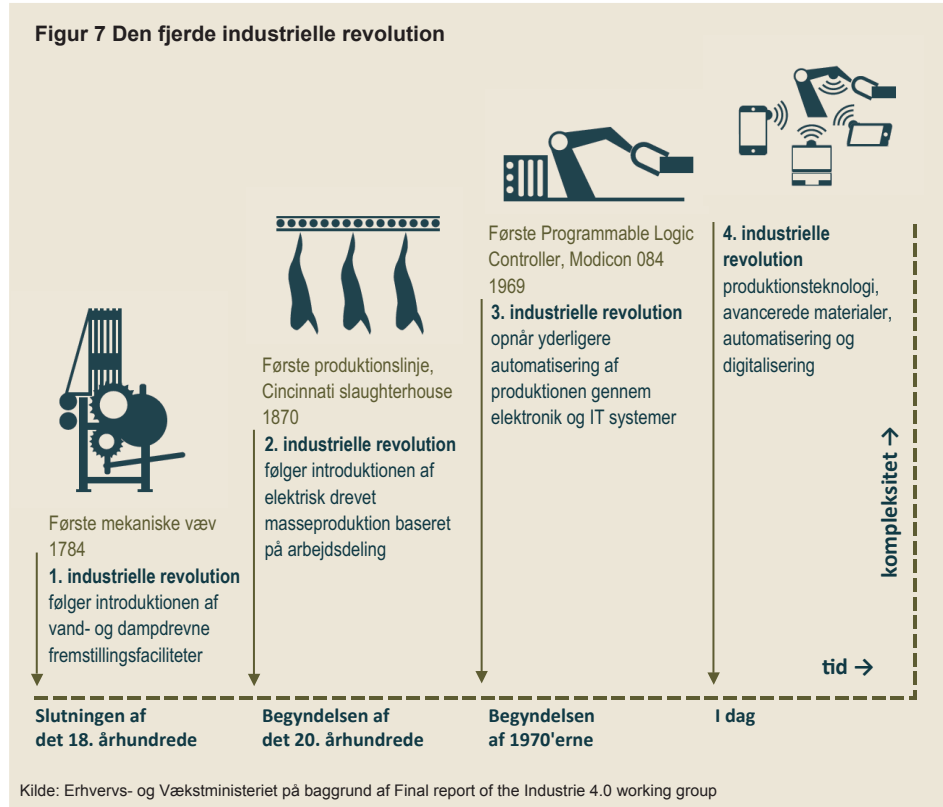
Udviklingen i Danmark skal ses i lyset af både konjunkturudviklingen og styrkede vilkår for produktion, herunder ansvarlige overenskomster, reformdagsorden kombineret med nye teknologiske muligheder for øget anvendelse af robotter i samspil med dygtige medarbejdere.

Nye muligheder for avanceret produktion

Udviklingen inden for produktionsteknologi, avancerede materialer, automatisering og digitalisering forventes at få afgørende betydning for udviklingen af nye produktionsformer, forretningsmodeller mv. I fx Tyskland og Holland har man under begrebet "den 4. industrielle revolution", sat særligt fokus på den stigende rolle som teknologi, digitalisering og data har for udviklingen af produktion, jf. figur 7.

Figur 7 Den fjerde industrielle revolution

Det er vigtigt, at vi også i Danmark har fokus på, hvordan de nye muligheder udnyttes. Udviklingen af mere fleksible og prisbillige automatiseringsløsninger, som følger af den fjerde industrielle revolution, kan særligt være til fordel for lande som Danmark med relativt høje lønomkostninger og en erhvervsstruktur med mange små og mellemstore virksomheder. Samtidigt får design en ny stærk betydning og kan i samspillet med data mv. være en vigtig faktor for udviklingen af unikke produkter og løsninger.

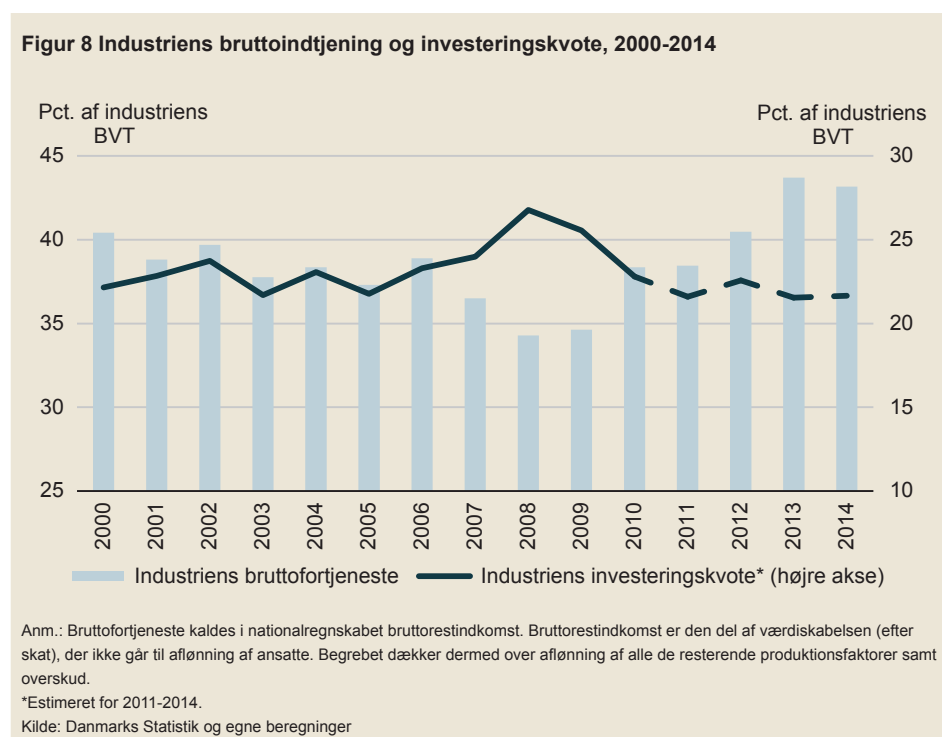
I afsnit 4, 5 og 6 uddybes Produktionspanelets anbefalinger til regeringen i forhold til, hvordan Danmarks udvikling som attraktivt produktionsland kan styrkes.

4. ATTRAKTIVT AT INVESTERE I DANMARK

4.1 UDVIKLINGEN I VIRKSOMHEDERNES INVESTERINGER

For at sikre en gunstig udvikling for produktion i Danmark er det nødvendigt, at virksomhederne investerer i nye maskiner, teknologi, fabriksbygninger mv.

I kriseårene faldt virksomhedernes indtjening markant. Nu er situationen en anden: Industrivirksomhedernes indtjening er steget de senere år og ligger i 2014 på et rekordhøjt niveau, jf. figur 8. For industrien samlet set er der således et solidt cash flow, som kunne være grundlag for investeringer i nye produktionsanlæg. Industriens investeringer ligger imidlertid fortsat på samme niveau som i første halvdel af 00'erne – en tid kendetegnet af konkurrenceevneproblemer og svære fremtidsudsigter for produktion i Danmark.

Ud over lavkonjunkturerne kan der være flere grunde til, at virksomhedernes investeringer i Danmark ikke øges. For så vidt angår de store internationalt orienterede virksomheder kan en forklaring være, at det er mere attraktivt at placere nye produktionsanlæg i udlandet end i Danmark, bl.a. for at have produktion tættere på kunderne på de store markeder i Asien og Nordamerika. For så vidt angår de små og mellemstore virksomheder er lav soliditet fortsat en udfordring, som kan gøre det vanskeligt at finde finansiering til de ønskede investeringer.

Som det fremgår af figur 9, er der en positiv sammenhæng mellem virksomhedsstørrelse, beskæftigelse og produktivitet. Produktiviteten i produktionsvirksomheder med over 100 ansatte er ca. 35 pct. højere end i produktionsvirksomheder med under 20 ansatte. Hovedparten af de danske produktionsvirksomheder er dog små virksomheder. Således har knap 90 pct. af virksomhederne under 20 ansatte, og kun godt 400 virksomheder har mere end 100 ansatte. Denne fordeling er nogenlunde på niveau med lande,

Danmark normalt sammenlignes med, og kun Tyskland har markant flere store virksomheder. Disse 90 pct. af virksomhederne med under 20 ansatte udgør imidlertid kun godt 10 pct. af beskæftigelsen i industrien.

Produktiviteten i de helt små virksomheder kan bl.a. forbedres gennem øget automatisering, digitalisering mv. For at disse muligheder kan udnyttes kræver det øgede investeringer.

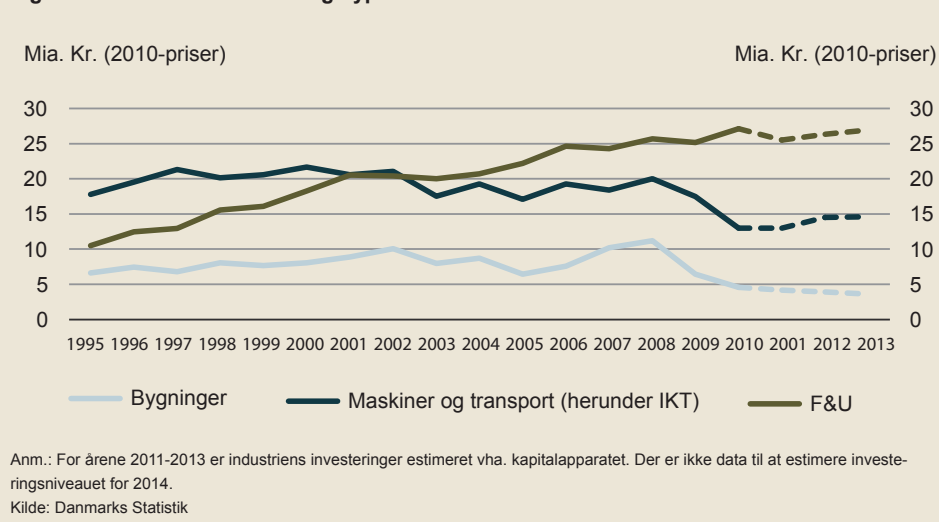

Hvis man ser specifikt på investeringer i forskning og udvikling, ser billedet anderledes ud. Siden 1995 er disse investeringer vokset fra at udgøre ca. 30 pct. til i 2013 at udgøre godt 60 pct. af industriens samlede investeringer. Efter 2008 er det kun investeringer i forskning og udvikling, der er steget. Samtidigt ses, at investeringer i produktionsanlæg samt produktionsudstyr er faldet, jf. figur 10.

Over 70 pct. af de private investeringer i forskning og udvikling blev i 2012 foretaget af store virksomheder med over 250 ansatte. Samtidig blev over 50 pct. af erhvervslivets investeringer i forskning og udvikling foretaget af virksomheder inden for industrien, heraf godt en tredjedel inden for lægemiddelindustrien. De største produktionsvirksomheder er således en drivkraft for private forsknings- og udviklingsinvesteringer.

Stigningen i forsknings- og udviklingsinvesteringerne skal ses i lyset af, at medicinalindustrien, som står for en stor del af de samlede private investeringer i forskning og udvikling, har været i kraftigt vækst de senere år. Dette understreger, at samspillet mellem produktion og forskning og udvikling er et vigtigt fundament for konkurrencedygtig produktion i Danmark.

Figur 10 Industriens investeringstyper

Hvis Danmark også på længere sigt skal være et attraktivt produktionsland, er det helt essentielt, at virksomhederne får et styrket incitament til at investere i produktion i Danmark, særligt i maskiner og udstyr. Blandt Produktionspanelets anbefalinger indgår derfor også konkrete forslag vedrørende lempelser i beskatningen af virksomhederne, som vil gøre det mere attraktivt at investere i produktion i Danmark.

4.2 PRODUKTIONSPANELET'S ANBEFALINGER

Anbefaling 1: SMV'ers investeringer i viden og produktionsteknologi skal løftes

For Danmark ligger der et særligt potentiale i, at flere af de små og mellemstore virksomheder anvender viden, ny teknologi og avanceret produktionsteknologi til at udvikle nye produkter og optimere produktionsprocesserne. Hvis potentialerne skal udnyttes, kræver det, at virksomhederne foretager de nødvendige investeringer. For mange af de mindre virksomheder kan det dog være en udfordring at finde de nødvendige ressourcer til at foretage sådanne investeringer.

For at styrke rammerne for de små og mellemstore produktionsvirksomheders investeringer er det derfor ekstra vigtigt, at virksomhederne har tilstrækkeligt incitament til at investere, at de kan få kvalificeret rådgivning, og at de kan finde den nødvendige finansiering. Produktionspanelet har derfor en række konkrete forslag:

Ekstrafradrag for små og mellemstore virksomheders investeringer i forskning og udvikling samt bedre adgang til at fremføre underskud

Produktionspanelet har som del af sit arbejde fået udarbejdet en analyse vedrørende skattefradrag for forsknings- og udviklingsaktiviteter som incitament for investeringer i avanceret produktion. Analysen viser, at 25 ud af 28 EU-lande anvender ekstrafradrag for udgifter til F&U, men ikke Danmark. Endvidere fremgår det af analysen, at en forøgelse på 1 pct. af udgifterne til skattemæssige instrumenter (i form af tabt provenu) på sigt vil føre til 1 pct. forøgelse i de private investeringer til forskning og udvikling, dvs. en såkaldt elasticitet på 1. Endelig finder rapporten, at start-up virksomheder generelt er mere påvirkelige over for skattetilskyndelser end etablerede virksomheder, men at det

er de store virksomheder, som genererer de største positive spill-over effekter af deres forskning og udvikling på økonomien.

I flere andre lande, herunder Storbritannien og Holland, har man indført et ekstrafradrag for virksomhedernes investeringer i forskning og udviklingsaktiviteter. Eksempelvis gives der i Storbritannien et fradrag på 230 pct. af F&U-udgifter til SMV'ere, mens store virksomheder kan opnå 130 pct. fradrag i indkomsten. Evalueringen af den britiske ordning, som har eksisteret siden 2000 og derfor er den eneste ordning, som det har været muligt at evaluere over tid, har vist en elasticitet på 1,35 samt en stigning i private udgifter til forskning og udvikling på 18 pct. I analysen fremgår således, at lignende ordninger i andre lande bør virke over længere tid for at kunne vurdere deres reelle effekt på samfundøkonomien. Det hollandske fradrag blev introduceret i 2012 og differentierer ikke mellem store virksomheder og smv'er.

Med henblik på at øge de mindre virksomheders incitament til at inddrage ny viden i produktionen og investere i automatisering i produktionsapparatet, bør der i Danmark indføres et ekstrafradrag målrettet SMV'ers investeringer i forskning og udvikling. Det er vigtigt, at fradraget indrettes således, at det meget præcist understøtter aktiviteter i virksomhederne med henblik på udvikling, der understøtter innovation. Såfremt et ekstrafradrag for små og mellemstore virksomheders investeringer i forskning og udvikling giver de forventede effekter, bør man overveje også at give større virksomheder mulighed for et lignende fradrag.

For at styrke virksomhedernes investeringer bør man også afskaffe den begrænsning på underskudsanvendelse, som blev indført med Finansloven for 2012, og som har ramt opstartsvirksomheder, der har høje udgifter til forskning og udvikling, relativt hårdt. Det skyldes, at forsknings- og udviklingsinvesteringer straks afskrives i dag eller afskrives lineært over fem år, og at denne type opstartsvirksomheder typisk løbende oparbejder store skattemæssige underskud med henblik på senere at realisere et engangssalg af fx et patent. Smidigere afskrivningsregler for forsknings- og udviklingsinvesteringer vil afhjælpe konsekvenser af reglen for begrænsning af underskudsanvendelse for visse selskaber, da selskaberne i stedet kan vælge at udskyde afskrivningerne, i stedet for at realisere et fremførselsberettiget underskud. Problemstillingen om begrænsning af underskudsanvendelse er også påpeget af Produktivitetskommissionen.

Bedre adgang til finansiering af produktionsvirksomheders vækst samt eksport af systemløsninger

Virksomhedernes muligheder for at investere og vokse afhænger bl.a. af adgangen til finansiering. Iværksættere og SMV'er har ofte sværere ved at finde finansiering end større virksomheder har, og tal fra OECD viser, at det særligt er i de tidlige investeringsfaser, at Danmark halter efter de lande, vi normalt sammenligner os med. Vækstkautioner gennem den statslige Vækstfonden er med til at understøtte, at virksomhederne kan opnå lån i banken, når virksomheden ikke kan stille tiltrækkeligt sikkerheder til at få lån. Med den nuværende pulje og det nuværende træk på ordningen vurderes der at være midler til dækning af tab frem til udgangen af 2016. SMV'er bør også fremadrettet sikres adgang til vækstkapital, herunder i form af vækstkautioner.

Eksport er en vigtig driver for vækst, og internationalt efterspørger offentlige forsynings-selskaber i stigende grad systemløsninger inden for fx energi, vand mv., som danske virksomheder kan levere. For at kunne levere store systemløsninger til udenlandske kunder vil det ofte være nødvendigt at gå sammen i fælles projektselskaber bestående af både større og mindre virksomheder. Derfor er det vigtigt, at Eksportkreditfonden har de rette instrumenter til at tilbyde eksportkreditfinansiering til sådanne projektselskaber. Med regeringens Vækstplan for energi og klima blev der sat fokus på området, men der er behov for at se mere på, hvordan Eksportkreditfonden i højere grad kan understøtte danske virksomheders deltagelse på eksportmarkedet for systemløsninger.

Lavere og ensartet kapital- og aktieindkomstbeskatning

En lempelse af beskatningen på kapital- og aktieindkomst kan især understøtte små og nystartede virksomheders adgang til risikovillig kapital og derved skabe grundlag for øgede investeringer.

Aktieindkomst (aktieavance og udbytte) beskattes i dag med 27 pct. for aktieindkomst op til 49.900 kr. årligt (progressionsgrænsen), mens aktieindkomst derudover beskattes med 42 pct. I Sverige, Norge og Finland opererer man med et såkaldt dualt indkomstskattesystem, hvor kapital- og aktieindkomst beskattes med en flad sats, mens lønindkomst beskattes med en højere og progressiv sats.

Produktivitetskommissionen har i marts 2014 anbefalet, at det undersøges, om der kan skabes et mere neutralt og symmetrisk regelsæt for beskatning af erhvervsindkomst og kapitalafkast, så kapitalen ledes derhen, hvor det samfundsøkonomiske investeringsafkast er størst. På baggrund heraf har regeringen nedsat et Erhvervsbeskatningsudvalg, der bl.a. er i gang med at se på mulighederne herfor. Det anbefales, at kapital- og aktieindkomstbeskatningen ændres, så den i højere grad understøtter investeringer især i små og mellemstore virksomheder.

Bedre rådgivning og hjælp til SMV'er om udvikling, vækst og eksport gennem ændret fokus i de offentlige erhvervsfremmetilbud.

De offentlige erhvervsfremme- og innovationstilbud til virksomhederne er overordnet set bredt dækkende, men der bør foretages en målretning af systemet, så det sikres, at det i endnu højere grad understøtter produktion i Danmark. Fokus bør især være på de små og mellemstore produktionsvirksomheders behov.

GTS-institutter, Væksthuse, Eksportrådet mv. skal på højt professionelt niveau kunne sparre med virksomhederne inden for områder som vækst gennem automatisering og digitalisering, integration som underleverandører i globale værdikæder, hjemtagning af produktion mv. I forhold til eksportfremme bør der i Eksportrådets indsats være mere fokus på de små og mellemstore virksomheder, herunder eksportfremstød på nærmarkerne i fx Tyskland, Norge mv.

En barriere for vækst i mange små produktionsvirksomheder er, at direktøren/ejeren ofte bliver nødt til at bruge en stor del af sin tid og ressourcer på administrative opgaver i stedet for at fokusere på udvikling af produkter og processer. Samtidig har man ikke ressourcerne til at ansætte en fuldtidsmedarbejder inden for både regnskab og løn, web og it samt andre funktioner. For at understøtte væksten i de små produktionsvirksomheder bør fx de fem Væksthuse eller en anden relevant aktør igangsætte et pilotprojekt med henblik på at undersøge mulige modeller og platforme for, hvordan 5-10 mindre virksomheder i fællesskab kan indgå aftale med eksterne leverandører af forskellig rådgivning og service og derved frigøre ressourcer til vækst.

Anbefaling 2: Investeringsklimaet skal mindst være på niveau med sammenlignelige lande

Hvis flere danske og internationale virksomheder skal investere i Danmark er det afgørende, at det danske investeringsklima styrkes og som minimum er på niveau med sammenlignelige lande. Reguleringsmiljøet har direkte konsekvenser for investeringer, vækst og beskæftigelse. Skatteregler, kvalitet og hurtighed i den offentlige forvaltning samt forskellige regler og administrative procedurer påvirker alle det miljø, som erhvervslivet opererer i, og har indflydelse på investeringsbeslutningerne.

For at styrke det danske investeringsklima er det vigtigt, at der er gode incitamenter for investeringer i ny teknologi og avanceret produktion og, at myndighederne ser fleksibelt på virksomhedernes behov i forbindelse med etablering, hjemtagning og større udvidelser af produktionsanlæg. Produktionspanelet har derfor en række konkrete forslag:

Afskrivningsreglerne for maskiner og IT-udstyr skal fremme investeringer i avanceret produktion

Det er vigtigt, at afskrivningsreglerne virker som et incitament for virksomhedernes investeringer i ny teknologi og avanceret produktion.

Moderne produktionsudstyr er ofte baseret på digital teknologi, der ligesom computere og andet IT-udstyr har en relativt kort levetid på grund af den høje udviklingshastighed på området. Det anbefales, at der foretages et eftersyn af de nuværende afskrivningsregler for maskiner og IT-udstyr med henblik på at sikre, at reglerne er tidssvarende i forhold til levetiden for moderne teknologi. Et eftersyn bør evt. inddrage erfaringer fra tilsvarende ordninger i udlandet.

Lempeligere afskrivningsregler for visse investeringer vil kræve, at der lovgivningsmæssigt kan opstilles en skarp og helt konkret afgrænsning i forhold til normale driftsmidler, således, at det bliver operationelt for virksomheder og myndigheder. Der er i dag ganske få driftsmiddeltypen, som afskrives efter specielle regler. En evt. lempeligere afskrivning på avancerede maskiner og udstyr bør inden for rammerne af EU's statsstøtteregler afgrænses til at gælde investeringer i udstyr, der anvendes i produktionsfaciliteter i Danmark.

Ved etablering, hjemtagning og større udvidelser af produktionsanlæg skal der ses fleksibelt på virksomhedernes særlige behov fx i forhold til infrastruktur, uddannelse mv.

I Danmark er der et tæt samspil mellem virksomheder og myndigheder, og et godt samarbejde er afgørende for virksomhedernes produktionsbetingelser og investeringslyst. Offentlig regulering og administrationen skal tilrettelægges, så det ikke hæmmer virksomhedernes investeringer.

I forbindelse med etablering, hjemtagning og større udvidelser af produktionsanlæg skal virksomhederne leve op til mange forskellige regler, og er derfor ofte i kontakt med en række offentlige myndigheder. I den forbindelse er det væsentligt, at der er høj kvalitet samt tæt koordination og hurtighed i den offentlige forvaltning.

Etablering og udvidelse af store produktionsanlæg er komplicerede processer, som ofte kræver individuelle løsninger for at kunne gennemføres. For at fremme virksomhedernes investeringer skal dialogen og samarbejdet derfor øges mellem myndigheder og virksomheder, og der er behov for, at de offentlige myndigheder ser fleksibelt på virksomhedernes særlige behov. Fx kan en effektiv offentlig infrastruktur have betydning for, om det er muligt for virksomheder at have produktionsfaciliteter i yderområder i Danmark. Det kan også være udslagsgivende, at de lokale uddannelsesinstitutioner kan uddanne et tilstrækkeligt antal medarbejdere med de relevante kompetencer.

Fortsat konkurrencedygtig selskabsskat

Selskabsskatten har betydning for, hvor meget der bliver investeret i ny og moderne teknologi i eksisterende virksomheder og for, hvor attraktivt det er for fx udenlandske virksomheder at investere i virksomheder i Danmark. Danmark er blandt de mange OECD-lande, der løbende har sænket selskabsskatten. Senest er den danske selskabsskat sænket til 22 pct. frem mod 2016 efter at Sverige sænkede selskabsskatten til 22 pct. i 2013.

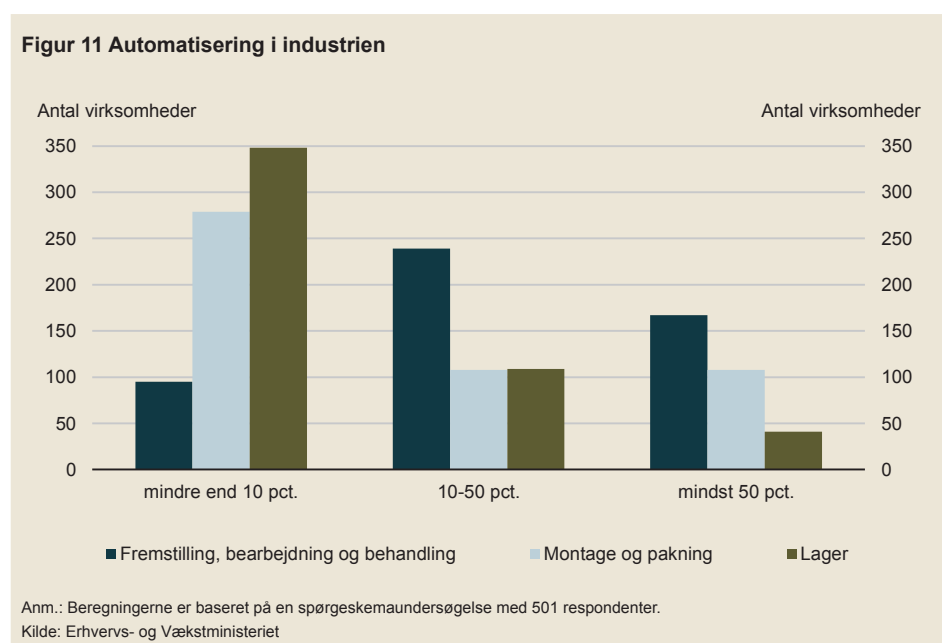
Danmark skal holde den gode situation, som er skabt. Det bør sikres, at selskabsskatten fortsat er konkurrencedygtig og følger udviklingen i vores nabolande.

5. UDVIKLING OG KONKURRENCE-DYGTIG PRODUKTION

5.1 ANVENDELSE AF FORSKNING OG NY PRODUKTIONSTEKNOLOGI

Produktionsmetoderne udvikler sig hastigt i disse år. Intelligente robotter, nye sensor-teknologier, 3D-print, materialeteknologier, digitalisering og anvendelse af big data mv. ændrer måden, som produktion, produktudvikling, lagerstyring, leverandørsamarbejde, logistik mv. foregår på.

For virksomheder i lande som Danmark med relativt høje lønomkostninger giver den teknologiske udvikling nye muligheder for at skabe konkurrencedygtig produktion. Fx er der et betydeligt produktivitetspotentiale i yderligere automatisering, særligt i små og mellemstore virksomheder. Inden for områder som montage og pakning samt lager er kun en mindre del af processerne i danske produktionsvirksomheder automatiseret, jf. figur 11.

Udviklingen inden for produktionsteknologi, materialer, automatisering og digitalisering er således en mulighed, som virksomhederne kan udnytte. Men samtidigt udgør udviklingen en trussel for de virksomheder, som ikke formår at gribe mulighederne og må se sig overhalet af konkurrenterne.

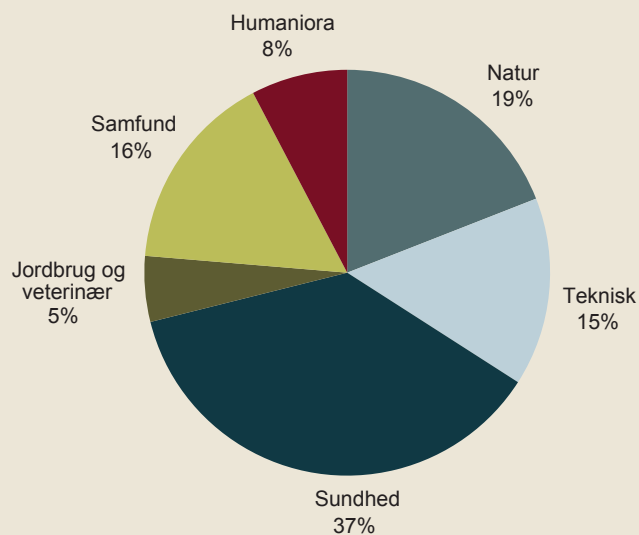
Særligt for små og mellemstore virksomheder kan det være en udfordring at finde det ledelses- og ressourcemæssige overskud, som skal til for at opsøge mulighederne i den nye teknologi og omsætte dem til forbedringer i virksomhedens processer og produkter.

De senere år er der i regi af fx GTS-institutterne, Markedsmodningsfonden, Danmarks Innovationsfond og MADE igangsat initiativer, der understøtter udviklingen af ny produktionsteknologi, materialer, automatisering og digitalisering. I den fremadrettede indsats bør der bygges videre på arbejdet i disse etablerede indsatser med et styrket fokus på at udbrede viden om ny teknologi og avanceret produktion til SMV'erne.

Samspelet mellem produktion, forskning og udvikling er vigtigt, og stærke videnmiljøer kan tiltrække investeringer og understøtte etableringen af produktionsarbejdspladser. Særligt teknisk forskning samt produktionsrettet forskning inden for naturvidenskab og sundhedsvidenskab understøtter udviklingen af produktion i Danmark. Det er således positivt, at Danmark er blandt de lande i verden, hvor der bliver investeret flest offentlige midler i forskning og udvikling. Sammenlignet med andre lande udgør forskning inden for sundhed en stor andel af de samlede offentlige udgifter til forskning i Danmark, jf. figur 12, hvilket er med til at understøtte en stærk dansk medicinalindustri. For så vidt angår teknisk forskning udgør denne 15 pct. af de samlede offentlige forsknings- og udviklingsinvesteringer, hvilket er mindre end i lande som Sverige og Tyskland.

Mere teknisk forskning og styrket erhvervsrettet forskning inden for naturvidenskab og sundhedsvidenskab vil kunne styrke udviklingen af produktion i Danmark. Særligt vigtigt er det, at de offentlige investeringer i forskning og innovation i højere grad end i dag når ud til virksomhederne og kommercialiseres i nye produkter og processer.

Figur 12 Offentlige F&U-udgifter fordelt på hovedområder, 2013

Anm.: Opgørelsen er baseret på regnskabstal (foreløbige 2013-tal)
Kilde: Danmarks Statistik

Stærke og erhvervsrettede F&U-miljøer kan også medvirke til at tiltrække viden og kompetencer til Danmark, som kan føre til udvikling og nye produktionsvirksomheder. Det kan fx ses på fødevarerområdet, hvor det årlige European Food Venture Forum afholdes i Agro Food Park ved Skejby og tiltrækker et stort antal ambitiøse danske og internationale iværksættere inden for fødevareteknologi, og i Nordjylland har man med EIR forskerparken succes med at tiltrække danske og internationale virksomheder inden for lægemidler og medicinsk udstyr.

En mere strategisk national tilgang til at tiltrække private forsknings- og udviklingsaktiviteter vil kunne understøtte udviklingen af produktion i Danmark.

5.2 PRODUKTIONSVIRKSOMHEDERNES OMKOSTNINGER

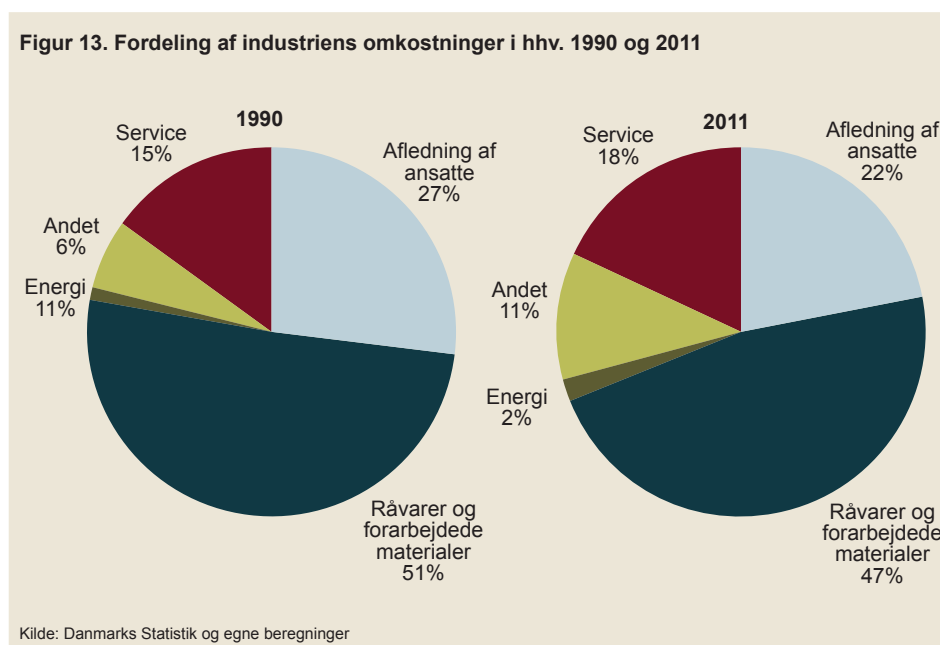
Hvis Danmark skal være blandt de førende inden for forskning og udvikling af avanceret produktion, så må omkostningsniveauet for produktion ikke være højere end i de lande, der konkurrerer med Danmark om virksomhedernes investeringer.

De senere år er der gennemført en række reformer med det formål at sænke skatten på arbejde. Reformerne har styrket reallønnen og har i samspil med ansvarlige overenskomster med afdæmpede lønstigninger bidraget til, at den danske lønkonkurrenceevne har udviklet sig gunstigt sammenlignet med fx Sverige og Tyskland siden 2008. Senest med skattereformen fra 2012 hvor der var fokus på at lette skatten både i bunden og toppen ved at øge beskæftigelsesfradraget generelt og for enlige forsørgere samt øge topskattegrænsen.

Ligeledes har sænkelsen af selskabsskattesatsen til niveauet i Sverige og gennemførelsen af en række afgiftslempelser og personskattelettelser styrket virksomhedernes konkurrenceevne.

På trods af de senere års forbedringer er omkostningsniveauet for produktion i Danmark relativt højt sammenlignet med en række andre lande. Det er vigtigt, at fokus på at sænke omkostningerne for virksomhederne fastholdes de kommende år, også når det begynder at lysne i økonomien.

Af figur 13 fremgår sammensætningen af industriens omkostninger i henholdsvis 1990 og 2011. Figuren viser bl.a., at løn i 2011 udgjorde en mindre andel af omkostningerne end i 1990, og at næsten 50 pct. af produktionsvirksomhedernes samlede omkostninger kan henføres til indkøb af råvarer og forarbejdede materialer. Ressourceeffektivitet i materialeanvendelsen er således en vigtig konkurrenceparameter for produktionsvirksomheder.

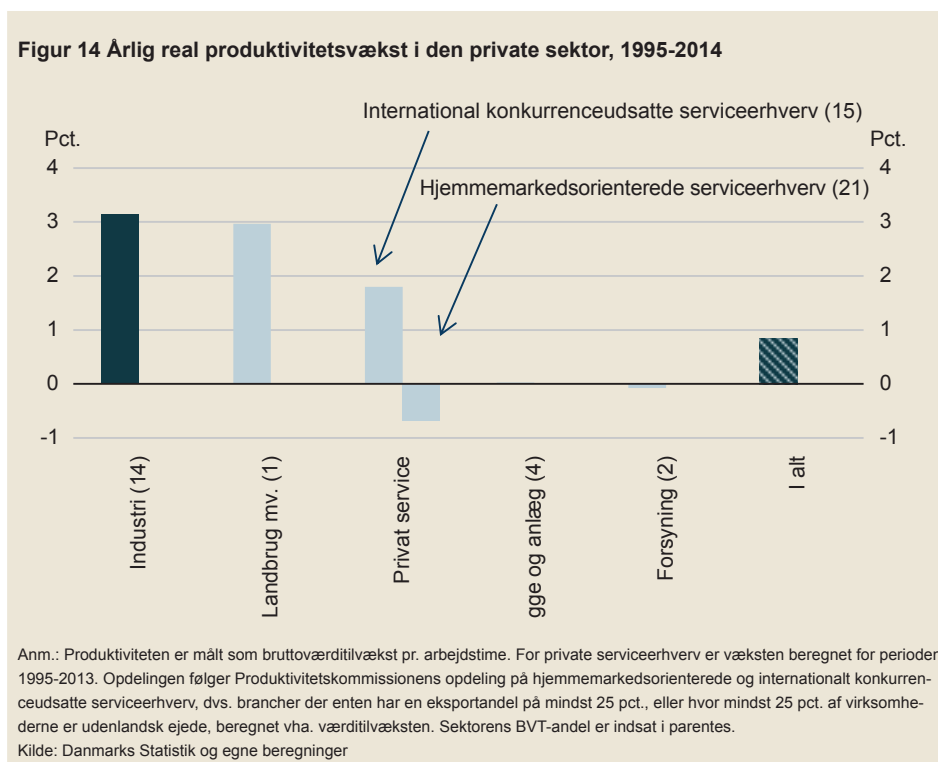

Med udviklingen i retning af mere avanceret produktion vil sammensætningen af produktionsvirksomhedernes omkostninger formentlig fortsat ændre sig fremadrettet. Indkøb af serviceydelser udgør fx i dag knap 20 pct. af produktionsvirksomhedernes omkostninger, og andelen har været stigende de senere år. Det kan også være et tegn på den stadig

tættere kobling mellem produktion og højt kvalificeret service inden for fx teknologi, design mv. Dette kan dog også dække over, at virksomhederne, for at fokusere på kerneforretningen og gøre servicen mere effektiv, har udskilt en række servicefunktioner, som nu indkøbes eksternt.

Som det fremgår af figur 14 har de hjemmemarkedsorienterede serviceerhverv en lav produktivitetsvækst. Det kan bevirke højere priser for produktionsvirksomheder, som indkøber disse ydelser. For de internationalt konkurrenceudsatte serviceerhverv har der derimod været en højere real produktivitetsvækst.

En lav produktivitetsvækst ses ligeledes inden for bygge/anlægssektoren, hvilket kan betyde, at omkostningerne ved at udvide eller bygge nye produktionsanlæg i Danmark er relativt høje sammenlignet med visse andre lande.

Udgifter til forsyning som fx vand, spildevand, fjernvarme, gas og håndtering af affald udgør også en betydelig del af produktionsvirksomhedernes samlede omkostninger, hvorfor det kan være et problem, at produktivitetsvæksten inden for forsyningssektorerne er relativt lav. For så vidt angår produktionsvirksomhedernes strømforbrug vil anvendelsen af mere automatiseret og digitaliseret produktion formentlig føre til, at strøm kommer til at udgøre et stadigt vigtigere input for mange virksomheder.

Mange produktionsvirksomheder oplever at skulle bruge unødigt meget tid på kompliceret regulering og offentlig sagsbehandling. Det kan fx være i forbindelse med etablering af produktionsanlæg, hvor forskellige myndigheder møder virksomheden med hver sine krav. Opgørelser fra Erhvervs- og Vækstministeriet viser, at virksomhedernes administrative byrder udgør ca. 29 mia. kr. årligt. En mere erhvervsvenlig offentlig sektor, færre administrative byrder for produktionsvirksomheder, enklere regler, kortere sagsbehandlingstider mv. kan frigive ressourcer, så virksomhederne kan fokusere på de aktiviteter, der mest direkte bidrager til udvikling af forretningen.

Produktionsvirksomhederne ligger oftest placeret uden for de større byer og er derved med til at sikre job i hele Danmark. I forbindelse med etablering af nye produktionsfaciliteter i fx landområder, hvor der skal tages særlige hensyn, har særligt miljø- og planreguleringen og myndighedernes administration af denne betydning. I den forbindelse er det værd at understrege, at nye produktionsanlæg og processer næsten altid er mere ressourceeffektive og miljøvenlige end gamle. Investeringerne i nye produktionsanlæg medvirker til en mere miljørigtig produktion samtidig med, at det understøtter vækst og beskæftigelse.

5.3 PRODUKTIONSPANELETS ANBEFALINGER

Anbefaling 3: Forskning og udvikling af avanceret produktion skal være i international topklasse

Allerede i dag ligger det offentlige og de private virksomheders investeringer i forskning og udvikling på et højt niveau sammenlignet med andre lande. Hvis danske virksomheder skal have grundlag for at udnytte de nye muligheder inden produktionsteknologi, materialer, automatisering og digitalisering er der behov for, at Danmark skaber et af verdens bedste forsknings- og udviklingsmiljøer, der understøtter udvikling af avanceret produktion. Produktionspanelet har derfor en række konkrete forslag:

Virksomhederne skal have adgang til styrkede forskningsmiljøer via øgede offentlige investeringer i teknisk forskning og erhvervsrettet naturvidenskab og sundhedsvidenskab

Der er en tæt sammenhæng mellem forskning, udvikling og produktion i Danmark. Det gælder ikke mindst i produktionsvirksomhederne, som alene står for mere end 50 pct. af de samlede private investeringer i forskning og udvikling i Danmark.

Offentlige investeringer i forskning og udvikling skal bidrage til, at vi har den nødvendige viden og de nødvendige kompetencer til at fastholde og udbygge avanceret produktion i Danmark. De offentlige investeringer skal endvidere bidrage til at fremme private investeringer i forskning og udvikling. Stærke offentlige forskningsmiljøer skaber attraktive rammer for forskningssamarbejde med private virksomheder og er samtidig fundament for uddannelse af forskere og kandidater, der senere kan ansættes i virksomhederne .

De senere år har de statslige forskningsinvesteringer været stagnerende. Hvis Danmarks udvikling som attraktivt produktionsland skal styrkes, er der behov for at øge de statslige investeringer i teknisk forskning, idet det er denne forskning, som produktionsvirksomhederne i særlig grad kan drage nytte af. Et mål kan være, at investeringerne til teknisk forskning skal udgøre 20 pct. af de samlede investeringer i forskning og udvikling. Samtidig skal det høje niveau inden for naturvidenskab og sundhedsvidenskab fastholdes.

Generelt bør der i de offentlige forsknings- og udviklingsinvesteringer være øget fokus på nyttiggørelse af ny viden fra forskningen, blandt andet gennem styrket teknologisk service til virksomhederne.

Markant øget indsats for udbredelse af ny produktionsteknologi, materialer, automatisering og digitalisering, herunder gennem MADE samt videreførelse af Markedsmodningsfonden og Danmarks Innovationsfond

Billigere og mere intelligente industrirobotter, digitaliseret produktion og nye materialer kan bidrage til udvikling af højværdiprodukter og en mere omkostningseffektiv produktion, og virksomheder, som aktivt arbejder med innovation, klarer sig bedre på

en række parametre end dem, som ikke er innovative. Det er derfor centralt med en tæt kobling mellem produktion, forskning, udvikling, innovation, test og markedsmodning.

Viden om ny produktionsteknologi skal helt ud til virksomhederne. Indsatsen for produktionsforskning og videnopbygning inden for produktionsteknologi, materialer, automatisering og digitalisering bør styrkes markant i størrelsesordenen 100 mio. kr. årligt, herunder gennem MADE og med fokus på at få flere SMV'er med. Hertil bør MADEs aktiviteter foregå i tæt tilknytning til relevante produktionsmiljøer.

For så vidt angår Markedsmodningsfonden og Danmarks Innovationsfond kan disse understøtte, at virksomhederne hurtigere optager den ny teknologi og udvikler mere effektive produktionsprocesser og nye produkter, der finder vej til markedet. Der bør derfor sikres en videreførelse af fondene. Markedsmodningsfonden bør i den forbindelse i højere grad målrettes markedsmodning af automatiseringsløsninger til SMV'er, og Danmarks Innovationsfond bør sætte yderligere fokus på produktionsfremmende aktiviteter og innovationsaktiviteter, der leder til ny produktion i Danmark. Også i de Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (GTS) bør sikres tilstrækkeligt fokus på produktion, herunder spredning af ny produktionsteknologi til virksomhederne.

En samlet strategi for tiltrækning af private forsknings- og udviklingsaktiviteter og videnmiljøer til Danmark

Danmark skal være det oplagte valg for topforskere og for udenlandske virksomheder, som skal placere deres forskningsinvesteringer og udviklingsafdelinger.

Stærke offentlige og erhvervsrettede forsknings- og udviklingsmiljøer kan tiltrække viden til Danmark, der danner grobund for investeringer og nye produktionsvirksomheder. Og når Microsoft fx vælger at placere deres udviklingsafdeling tæt på Danmarks Tekniske Universitet, så skaber det grundlag for et værdifuldt samspil om udvikling af nye teknologier, som kan komme hele samfundet og ikke mindst produktionsvirksomhederne til gavn.

Verden over investeres der i dag massivt i forskning og udvikling. Forsknings- og udviklingsinvesteringer har i et vist omfang fulgt tendensen til udflytning og etablering af industriel produktion i fx. Kina. Men investeringsniveauet er også stigende i Danmark.

Der er derfor behov for en strategisk national tilgang for tiltrækning af forskning og udvikling til Danmark og aktiv promovning af Danmark som forsknings- og udviklingsland for at sikre, at Danmark har de nødvendige videnmiljøer, der skal til for at kunne understøtte avanceret produktion i Danmark.

Anbefaling 4: Erhvervsøkonomiske byrder og omkostninger skal ned på niveau med sammenlignelige lande

Produktionsomkostningerne er en central parameter for danske virksomheders internationale konkurrenceevne, og når virksomhederne skal beslutte, om de skal investere i produktion i Danmark. Mange produktionsvirksomheder i Danmark oplever, at de har højere omkostninger end virksomheder i konkurrerende lande fx i forhold til energi og byggeomkostninger, ligesom at kompliceret regulering og offentlig sagsbehandling kan tage tid og ressourcer fra virksomhedens kerneaktiviteter. Erhvervsøkonomiske byrder og omkostninger for de danske virksomheder skal derfor ned på niveau med sammenlignelige lande. Produktionspanelet har derfor en række konkrete forslag:

Omlægning af PSO-systemet til mindre konkurrenceforvridende skatter

En omlægning af PSO-systemet til mindre forvridende skatter vil medvirke til at udbygge danske virksomheders konkurrenceevne.

PSO-gebyret svinger modsat elprisen, da en stor del af PSO-støtten sikrer faste afregningspriser for grøn elektricitet (herunder vind). Det bevirker, at virksomheder, der konkurrerer med udlandet, ikke kan udnytte fordelene ved fluktuation i elpriserne. For virksomhederne er problemstillingen i forhold til PSO – ud over omkostningernes størrelse – den usikkerhed, der ligger i, at PSO-gebyret fluktuerer, hvilket særligt gælder for de meget el-intensive virksomheder. En omlægning til mindre forvridende skatter har ikke til hensigt at mindske den grønne indsats men på at styrke konkurrenceevnen og reducere omkostningsusikkerheden for virksomhederne.

EU-Kommissionen har kritiseret det danske PSO-system for at diskriminere udlandet og dermed at være traktatstridig. Fra 2017 skal der findes en langsigtet PSO-model, som er EU-traktat-medholdelig. En omlægning af PSO bør have blik for både at udbygge virksomhedernes konkurrenceevne og sikre en grøn omstilling og energieffektivitet, da sidstnævnte også er en konkurrenceparameter.

Styrket konkurrence for byggeri og serviceydelser og derigennem lavere omkostninger for produktion

Det bør være et mål, at produktiviteten i byggeri og de hjemmemarkedsorienterede serviceerhverv øges. Det vil bidrage til lavere omkostninger for produktionsvirksomheder.

Omkostningerne forbundet med byggeri og anlæg af virksomheder er højere i Danmark end mange af de lande, vi typisk sammenligner os med. Nationale særkrav kan medvirke til at fordyre opførelse af nyt byggeri. Hertil kommer, at reglerne på byggeområdet og administrationen heraf foregår meget forskelligt på tværs af kommunerne. For at lette virksomhedernes brug af tid og ressourcer bør der ske en forenkling af reguleringen på byggeområdet, herunder den del af reguleringen, der vedrører brandsikkerhed.

Generelt bør der ske en strømlining og effektivisering af den kommunale byggesagsbehandling, således at sagsbehandlingstiden nedbringes, og der skabes større ensartethed i sagsbehandlingen på tværs af kommunerne.

Priserne for serviceydelser har en stigende betydning for det samlede omkostningsniveau for produktion i Danmark i takt med et stadig tættere samspil mellem produktion og service. Derfor er det væsentligt at sikre gode erhvervsmæssige rammer for både produktion og service for at kunne styrke produktionsvirksomhederne. Der skal derfor fortsat være fokus på at følge op på Produktivitetskommissionens anbefalinger på dette område. Skærpet konkurrence, øget internationalisering og bedre erhvervsregulering er blandt vejene til at løfte produktiviteten i de hjemmemarkedsorienterede serviceerhverv. Et løft der kan bidrage til at nedbringe omkostningerne for produktion.

Fortsatte lettelser af de administrative og erhvervsøkonomiske byrder

En effektiv offentlig sektor er et centralt rammevilkår for dansk erhvervsliv. Det gælder både i forhold til de krav, som virksomhederne skal leve op til og i forhold til, hvor hurtigt virksomheder får kompetente svar, når de ansøger det offentlige om fx en godkendelse. Ved at sikre en effektiv erhvervsregulering og undgå unødvendige administrative og erhvervsøkonomiske byrder kan virksomhederne i højere grad koncentrere sig om virksomhedens kerneaktiviteter.

Tiltag som Virksomhedsforum for enklere regler og Task-force for øget ressourceeffektivitet bidrager til en målrettet indsats for at reducere byrder og reguleringsmæssige barrierer for virksomhederne.

De senere års fokus på at fjerne byrder fra eksisterende regulering bør fortsætte. De erhvervsøkonomiske byrder på erhvervslivet skal reduceres, og mandatet for Virksomhedsforum for enklere regler bør forlænges. Regeringen har med Vækstpakke 2014 sat et mål om at lempe de erhvervsøkonomiske byrder for erhvervslivet med 2 mia. kr. inden 2020. Dette mål skal indfries og intensiveres frem mod 2025.

Endvidere bør indsatsen styrkes for at reducere sagsbehandlingstiderne i det offentlige samt sikre koordinering mellem forskellige offentlige godkendelsesmyndigheder. I det arbejde gør digitalisering af processerne en tydelig forskel, og derfor bør der sættes mere fart i digitalisering af de offentlige myndigheder.

Bedre rammer for produktion i miljø- og planreguleringen

Der er taget skridt i den rigtige retning med nye servicemål for offentlige sagsbehandlingstider af bl.a. miljøgodkendelser, der skal nedbringe sagsbehandlingstiderne med op til en tredjedel, ligesom der indføres en ny anmeldeordning, som vil omfatte miljøgodkendelse, spildevandstilladelse og VVM-screening for 5.000 mindre miljøpåvirkende virksomheder.

Udviklingen skal fortsætte, så det sikres, at miljøreguleringen og administrationen heraf tilrettelægges på en måde, der ikke unødigt hæmmer virksomhedernes investeringer. Fx kan der findes inspiration i Holland, hvor det ved almindelige og simple projekter gælder, at hvis myndighederne overskrider den maksimalt tilladte sagsbehandlingstid, medfører det en de facto godkendelse til fordel for den ansøgende virksomhed.

Blandt andet påpeger en undersøgelse fra Kommunernes Landsforening, at planloven kan virke begrænsende for kommunernes mulighed for mere fleksibelt at tilrettelægge den fysiske planlægning i forhold til at understøtte de lokale potentialer for vækst og udvikling i netop deres kommune. Det kunne fx være i forhold til faciliteter for produktionsvirksomheder. Det bør sikres, at planloven ikke virker unødigt hæmmende for muligheden for at etablere produktionsvirksomhed i Danmark.

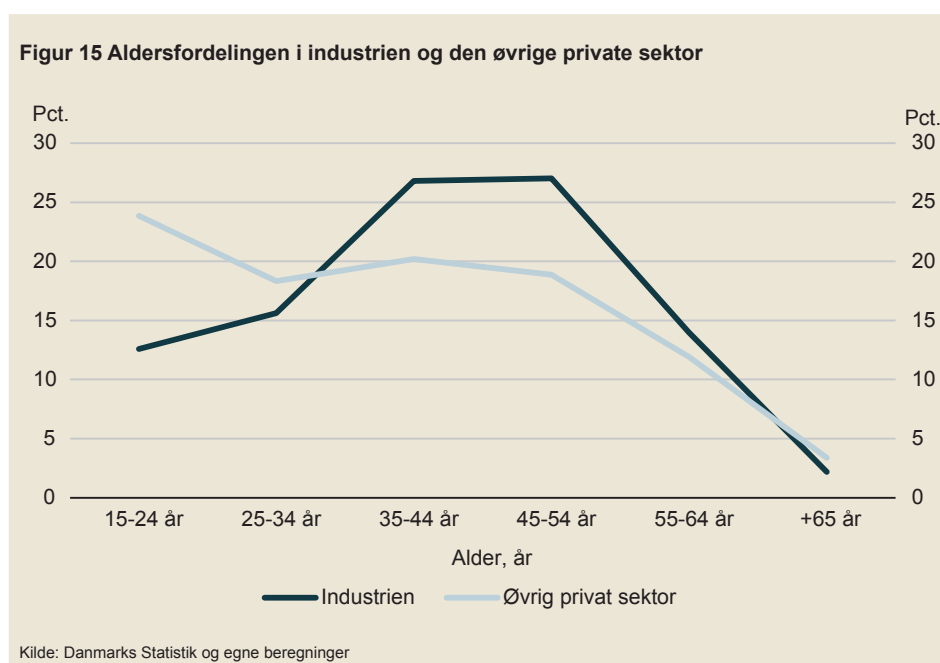
6. DYGTIGE MEDARBEJDERE

6.1 UDDANNELSE OG KVALIFICERET ARBEJDSKRAFT TIL PRODUKTION

Uddannelsesniveaulet er stigende i produktionserhvervene ligesom i resten af økonomien. Faglærte udgør i dag den største andel af beskæftigelsen i produktionserhvervene, og efterspørgslen efter medarbejdere med en videregående uddannelse er steget, hvilket særligt gælder kandidater fra tekniske og naturvidenskabelige videregående uddannelser. Samtidig er antallet af ufaglærte i produktionserhvervene faldet kraftigt.

Globaliseringen og den teknologiske udvikling skærper kravene til arbejdsstyrkens kvalifikationer. Muligheden for at udnytte nye teknologiske muligheder og fx øge graden af automatisering i produktionsvirksomhederne afhænger i høj grad af, at medarbejderne har de rette kompetencer til at udnytte de teknologiske muligheder og forstå de forretningsmæssige muligheder både i en dansk og i en global sammenhæng.

Sammenlignet med den øvrige private sektor har industrien en relativt høj andel af erfarne medarbejdere og færre unge, jf. figur 15. Det lave antal unge i produktionserhvervene skal ses i lyset af, at der i en lang årrække ikke er blevet uddannet tilstrækkeligt mange faglærte. Det skyldes ikke mindst, at erhvervsuddannelserne ikke har været tilstrækkeligt attraktive for de unge, som i stedet har valgt fx gymnasiet.

De erfarne medarbejdere vil over en årrække gå på pension, og hvis ikke flere unge vælger et job i produktionserhvervene, vil virksomhederne få meget svært ved at finde de dygtige medarbejdere, som skal bidrage til en højproduktiv og innovativ produktion i Danmark.

I forhold til de videregående uddannelser er det positivt, at man de senere år har set et øget optag af studerende, også på de tekniske og naturvidenskabelige uddannelser. Denne udvikling skal fortsætte. Samtidig er det vigtigt, at erhvervsskolereformen lykkes, så vi får vendt det faldende optag og høje frafald på erhvervsuddannelserne. Endvidere

skal reformen af folkeskolen benyttes til at styrke elevernes interesse for produktion, teknik og naturvidenskab, så flere vælger at søge mod et job i produktionserhvervene.

De kompetencer, som i praksis indgår i arbejdet med moderne og avanceret produktion, går ofte på tværs af de skel og niveauer, som uddannelsessystemet er bygget op omkring. Der kan fx være mange forskellige uddannelsesveje til at blive en dygtig industrioperatør, og man behøver ikke nødvendigvis en kandidatuddannelse fra universitetet for at få et relativt vellønnet job i en produktionsvirksomhed. Fx kunne flere unge komme hurtigere på arbejdsmarkedet, hvis det i højere grad blev acceptabelt at søge ud i erhvervslivet efter endt bacheloruddannelse, og at flere bacheloruddannelser i højere grad var målrettet produktionsvirksomhedernes behov. I den forbindelse vil også uddannelse af såvel voksne ufaglærte til faglærte som faglærte til videregående niveau være nødvendig.

I 00'erne førte overophedningen af økonomien til, at der kom mangel på arbejdskraft inden for visse brancher. Det betød, at der opstod flaskehalse på arbejdsmarkedet, hvilket førte til kraftigt stigende lønninger og en forværring af lønkonkurrenceevnen. Vi skal undgå, at situationen fra 00'erne gentager sig de kommende år, når væksten forventes at vende tilbage igen. Der er vedtaget gode reformer i forhold til uddannelse, men de kan først forventes at slå rigtigt igennem flere år ud i fremtiden. Derfor er der behov for løsninger, som også på kortere sigt imødekommer produktionsvirksomhedernes behov for dygtige medarbejdere. Det kræver fx, at beskæftigelsessystemet er bedre gearet til at modvirke flaskehalse, at virksomhederne har kendskab til de muligheder, der er for at få hjælp til rekruttering, ligesom adgang til at rekruttere højt kvalificeret eller specialiseret udenlandsk arbejdskraft kan være med til at afhjælpe evt. rekrutteringsudfordringer.

6.2 PRODUKTIONSPANELETS ANBEFALINGER

Anbefaling 5: Uddannelse skal give verdens bedste produktionsmedarbejdere

Hvis danske produktionsvirksomheder skal kunne klare sig i den skærpede internationale konkurrence, er der fortsat stigende krav til arbejdsstyrkens kvalifikationer.

Dygtige medarbejdere er en nødvendighed, hvis danske virksomheder skal kunne udnytte de nye muligheder, som opstår med ny produktionsteknologi, nye materialer, automatisering og digitalisering, som er en del af en moderne avanceret produktion.

Der er derfor behov for, at vi i Danmark uddanner verdens bedste produktionsmedarbejdere. Hvis det skal lykkes, er der behov for en målrettet indsats for styrkede produktionskompetencer på alle niveauer af det danske uddannelsessystem. Produktionspanelet har derfor en række konkrete forslag:

Flere faglærte til industrien via flere praktikpladser og skærpet prioritering af voksen- og efteruddannelsesmidler mv. til produktionserhvervene

De danske produktionsvirksomheder har stigende behov for flere og stadig dygtigere faglærte medarbejdere, som kan håndtere de voksende krav og den stigende kompleksitet, der opstår som følge af den internationale konkurrence og den øgede automatisering, digitalisering mv. For at reducere risikoen for flaskehalse på det danske arbejdsmarked skal der uddannes tilstrækkeligt med nye unge medarbejdere, ligesom der er behov for en målrettet om- og opkvalificering af eksisterende medarbejdere i produktionserhvervene.

Med erhvervsuddannelsesreformen er der igangsat en vigtig indsats for at styrke erhvervsuddannelserne, men også på kortere sigt er der behov for tiltag. Der bør fortsat løbende gennemføres tiltag, fx gennem kampagner, for at skaffe flere praktikpladser i industrien. Endvidere bør der ske en målrettet og hurtigere om- og opkvalificering af produktionsmedarbejdere gennem en omdirigering af de afsatte midler til erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse (VEU). Dette vil være til gavn for allerede faglærte, der skal have løftet kompetenceniveauet, og også for ufaglærte medarbejdere der fx skal op på faglært niveau. Endvidere kan der være behov for et styrket fokus på at målrette optaget på de enkelte erhvervsuddannelser med henblik på, at søgningen sker mod de erhvervsuddannelser, hvor behovet for flere faglærte er størst baseret på beskæftigelsesmuligheder.

Nyt teknisk udstyr på erhvervsskolerne, som giver grundlag for tidssvarende læring om teknologi og avanceret produktion

For at sikre at der uddannes i den nyeste viden inden for avanceret produktion, skal eleverne på erhvervsskolerne, som del af deres undervisning, have adgang til maskiner og anden teknologi, der matcher det udstyr, som anvendes i virksomhederne.

En undersøgelse viser, at de studerende på erhvervsskolerne oplever, at maskiner og andet teknisk udstyr, som bruges i undervisningen, ikke altid er tidssvarende. Mere tidssvarende udstyr og maskiner vil gøre elevernes skoleophold mere virkelighedsnært og vil samtidig signalere høj kvalitet i uddannelserne og dermed gøre dem mere attraktive for de unge. Tidssvarende udstyr kan også bidrage til et tættere samspil mellem erhvervsskoler, AMU, erhvervsakademier, GTS-institutter og virksomhederne, som kan være med til at understøtte, at erhvervsuddannelserne og AMU – herunder også lærer-kvalifikationer – gennem fornyelse og styrkelse af det faglige niveau fortløbende modsvare udviklingen i produktionsvirksomhederne.

Der skal findes midler til en opgradering af maskiner og teknisk udstyr på erhvervsskolerne samt dertilhørende undervisningsmidler og lærerkompetencer, som understøtter elevernes læring. Det bør endvidere afsøges, om fælles indkøb af udstyr og læringsmidler på tværs af flere erhvervsskoler kan give et mere effektivt indkøb og derved mere læring for pengene.

Flere med en videregående uddannelse inden for teknik, naturvidenskab og sundhedsvidenskab, som giver jobmuligheder inden for avanceret produktion

Flere højtuddannede i de private virksomheder vil bidrage til at øge produktiviteten i virksomhederne.

Flere med en videregående uddannelse skal have kvalifikationer til at understøtte avanceret produktion og muliggøre implementeringen af fx ny teknologi i de danske produktionsvirksomheder. Der er fx behov for flere ingeniører og it-kandidater med specialiserede kompetencer til at understøtte produktionsudviklingen i hele værdikæden. Samtidig er det nødvendigt, at virksomhederne løbende og systematisk sikrer medarbejderudvikling og -opkvalificering. Indholdet af relevante tekniske, naturvidenskabelige og sundhedsvidenskabelige videregående uddannelser bør i højere grad målrettes kompetencebehovet hos produktionsvirksomhederne, og at der løbende udvikles nye udbud og uddannelser, herunder efter- og videreuddannelses tilbud, inden for mere avanceret produktion.

Der bør også ses på de incitamentsstrukturer, der findes i det nuværende taxametersystem. I dag afhænger bevillingerne primært af, hvor mange studerende der kommer igennem uddannelserne, hvilket kan give incitamenter til øget volumen på bekostning af uddannelsernes kvalitet og relevans for arbejdsmarkedet. Det nuværende taxametersystem bør gennemgås med henblik på at fremme fokus på efterfølgende beskæftigelse.

Det er væsentligt, at faglærte også opkvalificeres til et videregående niveau for i højere grad at kunne imødegå det kompetencebehov, der opstår, når automatiseringsgraden af produktionen stiger. Det arbejde, som erhvervsakademierne og arbejdsmarkedets parter i fællesskab har påbegyndt inden for dette område, bør derfor fortsættes. Samtidig bør der arbejdes målrettet på at få udbredt kendskabet til og anvendelsen af videregående uddannelser på deltid, primært Akademiuddannelser men også fx relevante Diplomuddannelser.

Øget fokus på produktion, teknologi og naturvidenskab i folkeskolen
Øget fokus på fag, der understøtter produktion, vil gøre det mere interessant for de unge at søge mod produktionserhvervene. Hvis tilstrækkeligt mange skal søge ind på de produktionsrettede videregående uddannelser, er der behov for, at man vækker interessen hos de unge for produktion, teknik og naturvidenskab allerede i folkeskolen.

Folkeskolen har lige gennemgået en reform, som indeholder flere positive elementer i forhold til at styrke naturfagene. Med reformen er bl.a. de lovgivningsmæssige rammer på plads for, at virksomhederne kan inddrages som et aktiv for at styrke undervisningen. Udfordringen er at realisere potentialet i implementeringen.

Der bør gøres en indsats for, at skoler og produktionsvirksomheder udnytter mulighederne i folkeskolereformen til et styrket samarbejde, herunder om at gøre undervisningen mere anvendelsesorienteret. For at styrke undervisningen bør der også være målrettet fokus på uddannelse af flere lærere med naturfagskompetencer - gerne i samarbejde med de naturvidenskabelige og tekniske universitetsmiljøer.

Anbefaling 6: Adgangen til den nødvendige arbejdskraft skal forbedres

Hvis danske produktionsvirksomheder skal konkurrere i en globaliseret verden, er det vigtigt, at de har adgang til den nødvendige og kvalificerede arbejdskraft. Det gælder dansk arbejdskraft, men også udenlandsk. I takt med, at den økonomiske udvikling bedres, og efterspørgslen efter arbejdskraft stiger, opstår risikoen for flaskehalse på det danske arbejdsmarked. Vi skal modvirke denne risiko, så der ikke opstår flaskehalse – og hvis de opstår, skal vi være klar til at reagere hurtigt og effektivt. Der er de seneste år vedtaget gode uddannelsesreformer, der dog først slår igennem flere år ud i fremtiden. Det betyder, at vi også skal have nogle tiltag, der virker hurtigere. Produktionspanelet har en række konkrete forslag:

Forebyggelse af flaskehalse på arbejdsmarkedet

Hvis der opstår flaskehalsproblemer i industrien, skal der sikres hurtig reaktion fra beskæftigelsessystemet gennem vejledning af ledige og service over for virksomhederne med fokus på netop de områder, hvor der opleves flaskehalsproblemer. Med beskæftigelsesreformen blev der indført en ny ordning med seks ugers jobrettet uddannelse i stedet for den hidtidige ordning med selvvalgt uddannelse. Det er positivt med øget jobrettede uddannelsespakker. Det bør dog løbende sikres, at ordningen er tilstrækkelig fleksibel til at imødekomme arbejdsmarkedets kompetencebehov, herunder på områder, hvor der identificeres flaskehalsproblemer.

Undersøgelser viser, at mange virksomheder med rekrutteringsudfordringer ikke anvender de forskellige muligheder, der allerede eksisterer i dag. Det gælder fx den landsdækkende hotline, der fungerer som én indgang til service fra jobcentrene omkring rekruttering og opkvalificering. Der bør arbejdes for, at virksomhederne opnår et højere kendskab til de eksisterende muligheder i beskæftigelsessystemet.

Også på et regionalt og strategisk niveau bør der være fokus på at undgå flaskehalse. De Regionale Arbejdsmarkedsråd (RAR), hvor arbejdsmarkedets parter, kommunale repræsentanter og regionsrådet er repræsenteret, skal sikre koordination og samarbejde om beskæftigelsesindsatsen på tværs af kommuner og mellem kommuner og arbejdsløshedskasser. I RAR er også Vækstfora, VEU og Erhvervsakademier/ Professionsuddannelser eller Universiteter repræsenteret som tilforordnede. De Regionale Arbejdsmarkedsråd (RAR) bør på strategisk niveau forholde sig til risikoen for flaskehalsproblemer i regionen og løsninger på disse fx ved at sætte fokus på den rette opkvalificering af ledige med henblik på at sikre de kompetencer, som virksomhederne efterspørger. Beskæftigelsesministeriets jævnlige opgørelser over antallet af forgæves rekrutteringer i virksomhederne kan fx indgå i arbejdet som et pejlemærke for flaskehalse.

Bedre rammer for rekruttering af højt kvalificeret eller specialiseret udenlandsk arbejdskraft

Let adgang til at rekruttere højt kvalificeret eller specialiseret udenlandsk arbejdskraft kan være med til at afhjælpe evt. rekrutteringsudfordringer for virksomhederne og deraf følgende flaskehalse for produktionserhvervene.

Reformen af international rekruttering fra 2014 indebærer bl.a., at der er indført en fast track-ordning, hvor visse medarbejdere fra godkendte virksomheder kan få lov til at påbegynde arbejdet i Danmark, inden deres ansøgning om opholds- og arbejdstilladelse er helt færdigbehandlet hos myndighederne, og at bruttoskatteordningen for forskere og nøglemedarbejdere er lempet.

Initiativerne i reformen fra 2014 er et skridt i den rigtige retning, men der bør fortsat arbejdes for at skabe bedre rammer for rekruttering af højt kvalificeret eller specialiseret udenlandsk arbejdskraft. Her spiller fx adgang til engelsksprogede skoler en rolle for mange udenlandske medarbejders beslutning om at arbejde i et andet land, hvorfor der bør ses mere på rammerne for dette.

BILAG: OPFØLGNING PÅ INDIKATORER FOR PRODUKTION

For at understøtte et vedholdende fokus på vilkårene for produktion i Danmark bør udviklingen følges på en række indikatorer, som er væsentlige, men ikke udtømmende for rammevilkårene for produktionsvirksomhederne. Nedsættelse af fx en vismand for produktion, som løbende tager temperaturen på vilkårene for produktion i Danmark og kan komme med forslag til forbedringer, vil kunne bidrage til at sikre et vedholdende fokus.

Nedenfor vises i alt 12 indikatorer - 4 indikatorer for hvert af de tre områder, som Produktionspanelet har sat fokus på. På hver indikator sammenlignes Danmark med de 20 rigeste OECD-lande, såfremt der er data for disse lande. Dette er valgt for at fokusere på Danmarks konkurrentlande.

Der er udvalgt fire indikatorer for hver af rapportens tre områder:

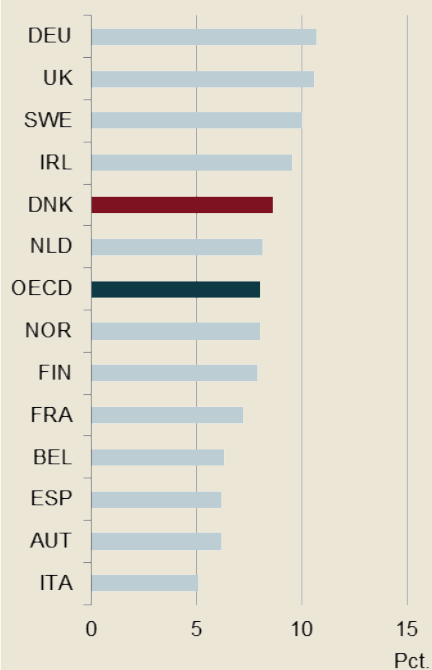
1. Attraktivt at investere i Danmark (figur A.1-A.4)
2. Udvikling og konkurrencedygtig produktion (figur B.1-B.4)
3. Dygtige medarbejdere (figur C.1-C.4)

Det aktuelle billede, som indikatorerne viser, er:

- Danmark er højt placeret, når det gælder digitalisering og automatisering.
- Danmark ligger lavt placeret, når det gælder omkostninger målt på prisniveauet, arbejdsudbud samt andelen af offentlige forsknings- og udviklingsmidler til teknisk forskning.
- Den effektive selskabsskat, industriens investeringer og industriens investeringer i F&U samt vækstvirksomheder i industrien er omtrent på OECD20-gennemsnittet.

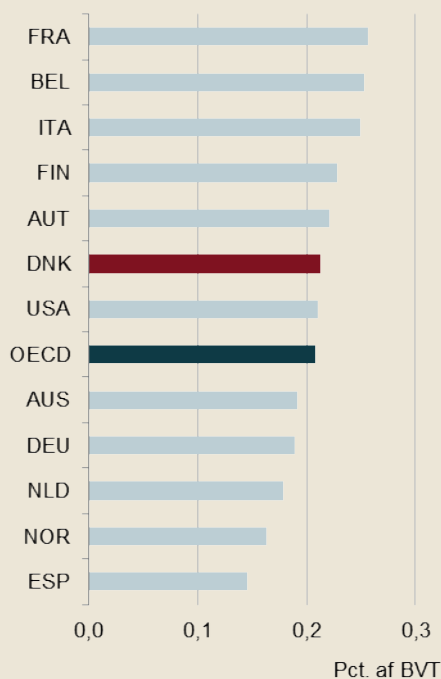
Den rette udvikling på de udvalgte indikatorer vil understøtte, at produktionens andel af økonomien øges yderligere.

**A.1 Vækstvirksomheder i industrien
(andel af aktive virksomheder, 2012)**

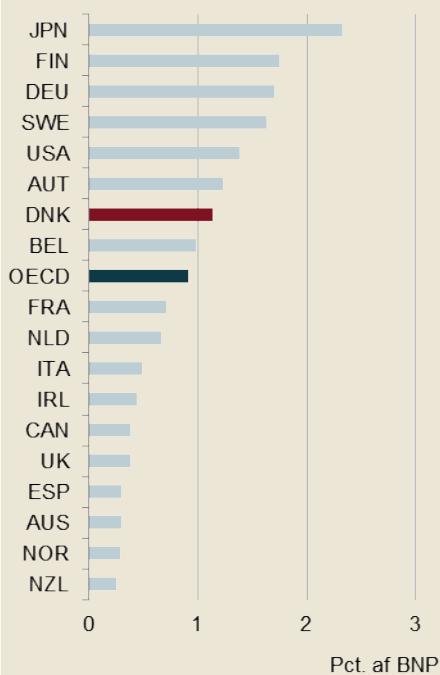
Kilde: Eurostat.

**A.2 Industriens investeringskvote
(andel af BVT i perioden 2011-2013*)**

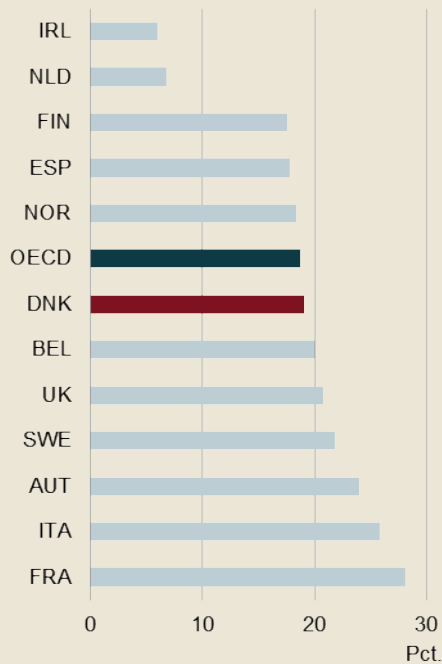
Anm.: *Data for Norge dækker 2012-2014, og data for Spanien 2010-2012.
Kilde: OECD.

**A3 Industriens investeringer i F&U
(andel af BNP, 2013)**

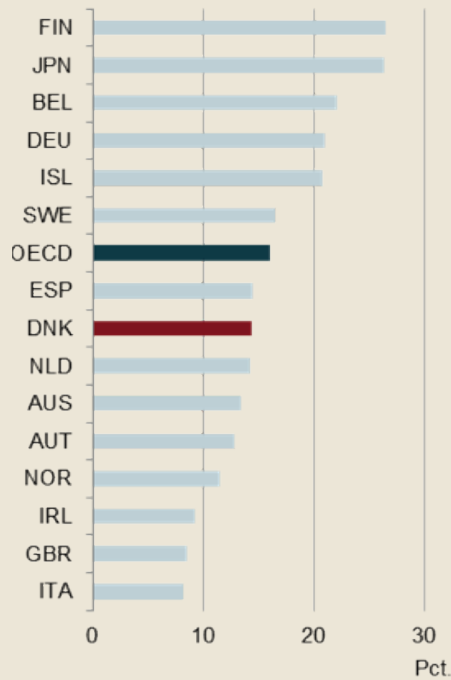
Kilde: OECD og Danmarks Statistik.

**A.4 - Effektiv selskabsskattesats
(tager højde for afskrivnings- og fradragsmuligheder)**

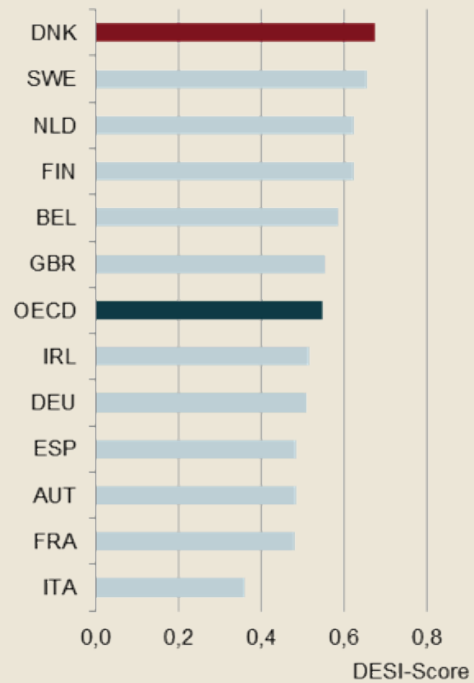
Kilde: EU-Kommissionen, Danmark Statistik og egne beregninger.

B.1 - Offentlige midler til teknisk forskning som andel af BNP, 2012

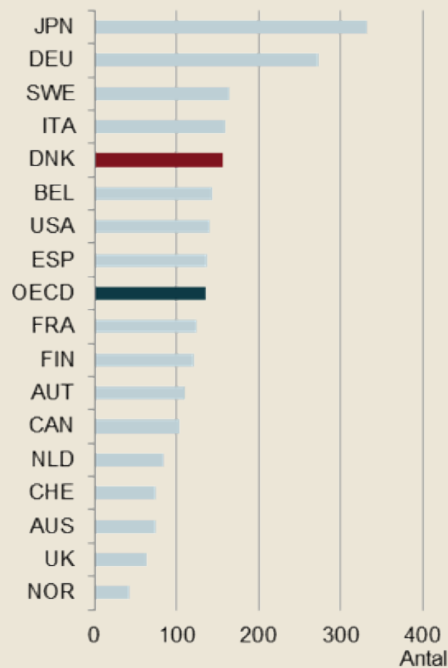
Kilde: OECD.

**B.2 - Digitalisering
(Europa-kommissionens DESI-indeks for udvalgte lande, 2015)**

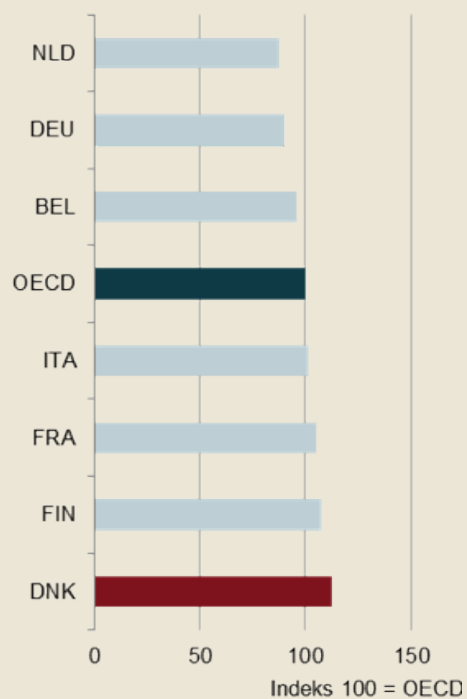
Anm.: DESI, sammensat indeks for den digitale konkurrenceevne.
Kilde: Eurostat.

**B.3 - Automatisering
(Antal industrirobotter pr. 10.000 medarbejdere i industrien, 2012)**

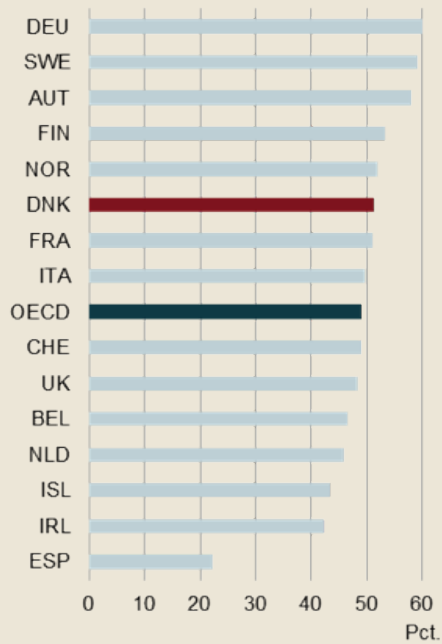
Kilde: OECD.

**B.4 - Prisniveau
(velstandskorrigeret)**

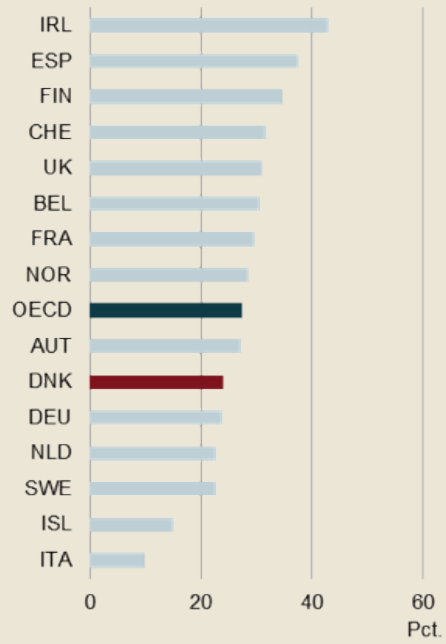
Kilde: Konkurrence og forbrugerstyrelsen, Eurostat og OECD.

C.1 - Andel af ansatte i industrien med en erhvervsfaglig- eller ungdomsuddannelse, 2014

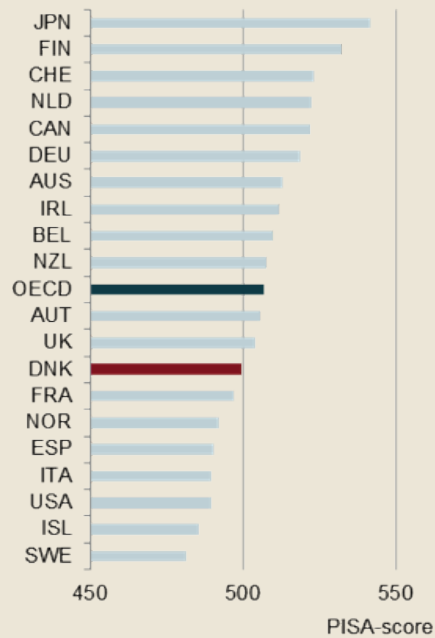
Kilde: Eurostat.

C.2 - Andel af ansatte i industrien med en videregående uddannelse, 2014

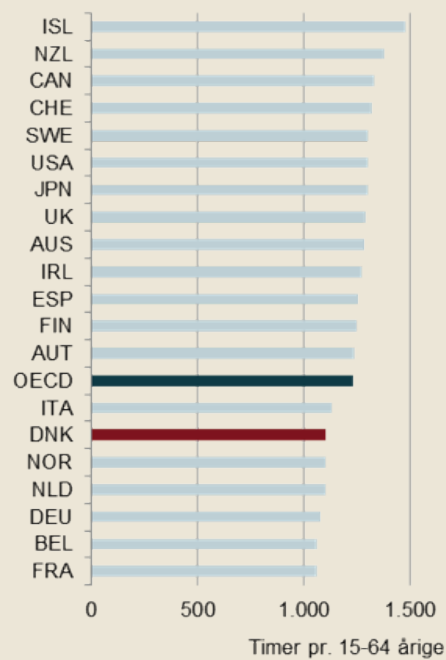
Kilde: Eurostat.

C.3 - Gennemsnitlig PISA-score i matematik og naturfag

Kilde: OECD, PISA.

C.4 - Arbejdsudbud (Præsterede arbejdstimer pr. 15 - 64-årige i 2013)

Kilde: OECD.

PRODUKTIONSPANELETS MEDLEMMER

Niels B. Christiansen
Koncernchef
Danfoss A/S (formand)

Gitte P. Aabo
Adm. direktør,
LEO Pharma A/S

Mads Andersen
Næstformand
CO-industri

Anne-Lise Høg Lejre
Direktør for produktion
Teknologisk Institut

Helle Vingolf Larsen
Adm. direktør
FiberVisions A/S

Peder Holk Nielsen
Koncernchef
Novozymes A/S

Birthe Skands
Direktør
Bryggeriet Skands A/S

Jacob Himmelstrup
Adm. direktør
Linimatic A/S

Peder Tuborgh
Koncernchef
Arla Food

Claus Jensen
Formand
CO-industri

Jesper Kryhmand
Direktør for Erhverv og
Infrastruktur, KMD A/S

